

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΜΕΛΩΝ

ΙΑΤΡΙΚΟΙ ΚΩΔΙΚΕΣ.— Metrodora's work «on the feminine diseases of the womb» according the Greek codex 75,3 of the Laurentian Library*, by Aristotle P. Kousis.

I have the honour to communicate to the Academy of Athens the text of the greek work of Metrodora on (feminine) diseases of the womb, wick are contained in the greek codex 75,3 of the Laurentian Library at Florence.

There can be no doubt that during the most ancient times of mankind, except in cases of simple manipulations of wounds, first relative to Medicine the accomplishment of childbirth was practised in these oldest times by the parturient herself, and later, with the help of another woman skilful in this matter owing to one or more childbirths of her own.

Moreover later some women especially trained in this management, began to show more experience as midwives, and have an ampler scope to their valuable services. Renowned in Athens was Fainarete, the mother of Socrates, whom Plato praises in a peculiar manner, as well as by the Hebrews the most philanthropic Shiphirah and Fuah, that God blessed, «dealt well with the midwives» as the Old Testament cites (Exod. 1,15 and 20). In Greece moreover the midwives being better instructed not only accomplished simple normal confinements, but also intervened in irregular ones undoubtedly under the direction or the orders of a physician. Some of them after having learned and practiced near skilful physicians, and applied industriously to the study of general works of medicine, acquired not only knowledge about general medicine questions, but also wrote on such matters evidently from the works of the ancient physicians. Galen, Plinius, etc. not only cite names of such women-physicians, but also gave remarkable excerpts of their works or some pharmaceutical compositions. Besides it is evident that such authoresses not only engaged themselves and wrote about Midwifery and Gynaecology, but also interested themselves to other necessities of the sexual sphere of woman, as well as taking care of their embellishment.

* ΑΡ. Π. ΚΟΥΖΗ. — Μητροδόρας, τὸ περὶ γυναικείων παθῶν τῆς μήτρας ἔργον κατὰ τὸν ἑλληνικὸν κώδικα 75,3 τῆς Λαυρεντιανῆς Βιβλιοθήκης.

Among the works of such authoresses, who have been engaged in Midwifery, is the work of Metrodora, under the title: «Περὶ τῶν γυναικείων παθῶν τῆς μήτρας», mentioned in only one greek codex in the Laurentian Library.

The Laur. Plut. under N° 75 was written in the 12th century on a small 8° format parchment with round letters, «neque inellegantis», as cites Bandini. Metrodora's work was the third treatise in it from folio 4^v till 33^v 1.

Metrodora's work remains as yet unedited as Dreichgräber in his article «Metrodora» in the Real-Encyclopedia from Pauly-Wissowa cites (Ed. 1932, Vol. XV, Col. 1474) and as I previously mentioned in my communication to the Academy of Athens on account of another unedited work, this of Theophilos. (P. A. A. vol. 19 (1944), p. 35 f).

Metrodora's work was prescribed 270 years ago at first by A. M. Bandinius in his Catalogue of the Greek Codices of the Laurentian Library (Ed. 1770 at Florence, Vol. III, p. 145). 80 years later, in 1851, the eminent French Professor Charles Daremberg, cited in the introduction of the first volume (p. XXV) of his excellent edition of the works of the byzantine medical author Oribasius, that he had already copied this unedited text and he intended to publish it with some other manuscripts².

But after the premature death of this wise man, who with Charles Littré have offered great services to greek science by their editions of the most important works of the ancient greek physicians, not only was this work never published, but the copy was also lost. It was not found among the manuscripts of this eminent man, which were bequeathed to the French Academy of medicine, by the Greek lecturer at the University of Athens George Costomiris, who wrote on it in his excellent treatise about the ancient unedited medical greek manuscripts in the «Rev. des études grecques» (Vol. III (1890), p. 147).

Later (1906) in the Handschriften der antiken Ärzte (by Diels, Vol. III, p. 65) Metrodora's work was cited with a remark that E. O. Wistel at Oxford had a copy of it.

That is 55 years after Daremberg and 135 years after Bandinius, Dr. Skevos Zervos in the Panhellenic med. Congress referred to manus-

¹ During my sojourn in Florence I took photo copies of the treatise.

² Late Prof. K. WEIGEL also applied himself to this Metrodora's Codex.

cripts, he had first discovered, among them Metrodora's work, giving also one part of its 4th Chapter¹. Soon after «Archives of Medicine», issued by me, where this communication was first inserted, quoted all the known sources, showing that this manuscript, as well all the others, were not unknown. Since then nothing has been written on this work.

Metrodora's treatise is composed of 108 chapters in great part very brief; most of them concern the illnesses of the womb, others to the illnesses of the mammae or the troubles of secretion of milk and other sexual necessities; the rest refer to illnesses of the stomach, pharmacological preparations and therapeutical or embellishing recipes. C. Daremberg wrote that the whole treatise «ne consiste qu'en recettes». Some of the chapters are divided into other smaller under a new numbering, beginning with the letter α.

The text is full of shortwritings and orthographical errors and has further more suffered from moisture and time. On folio 27 of the parchment is a small hole and another smaller one on folio 30. Such being the case, it behoved me to have recourse to the ancient Greek authors and from them to fill the deficiencies where such were required and were capable of being so. Wherever, it was unachievable and the text was effaced or entirely undistinguishable I have left empty blanks or put signs of omission. These slightest and very unimportant deficiencies of the text concern mostly to recipes or pharmacological substances.

The text of the work is as follows:

ΕΚ ΤΩΝ ΜΗΤΡΟΔΩΡΑΣ, ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ ΠΑΘΩΝ ΤΗΣ ΜΗΤΡΑΣ

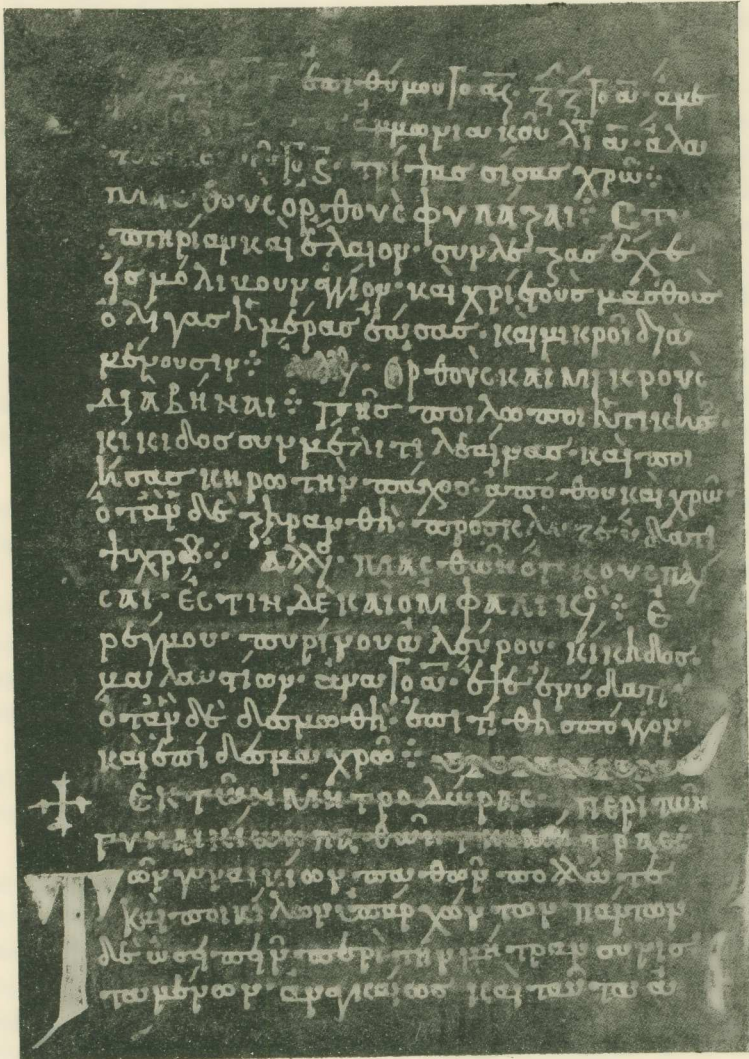
f. 4^v Τῶν γυναικείων παθῶν πολλῶν² τε καὶ ποικίλων ὑπαρχόντων, πάντων δὲ ὡς εἰπεῖν περὶ
f. 5^r τὴν μήτραν συνιστωμένων, ἀναγκαίως καὶ ταῦτα ἀναγράψαι ἐν τοῖς πάθεσιν αὐτῆς συμβαί-
νοντα συμπτώματα. τὰ μὲν γὰρ αὐτῶν δυσίατα καὶ παντελῶς ἀνίατα γίνεσθαι πάθη, ἅπερ
διὰ τῆς σημειώσεως ἕκαστον τούτων γνωσόμεθα. Λοιπὸν ἀπὸ τῶν ὑστερικῶν πνιγῶν τὴν ἀρχὴν
ποιησόμεθα.

Ἐπειδὴ περὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ταῖς πολλαῖς γυναίξι συμβαίνουσιν ὑστερικοί πνίγες,
τὴν ἀρχὴν ἐκ τούτων ποιησόμεθα. Ἐπὶ δὲ αἱ ὑστέραι κινήθῳ προσπίπτουσιν ἀλλήλαις,
ὄθεν ὀδυνήματα καταρρίπτουσιν ἰσχυρά· ἐκ τῶν ὀδυνημάτων, εἰ μὴ ταχεῖαι λύσεις γίνονται,

¹ *Ἀρχεῖα Ἱατρικῆς*, v. II, 1906, p. 127 and S. ZERVOS, Das unveröffentlichte mediz. Werk der Metrodora. Südhoffs Archiv für Gesch. der Med. Vol. 3 fasc. 2, p. 141 and «Πανηγυρικὸν τεῦχος καθηγητοῦ Κ. ΚΟΝΤΟΥ» σελ. 112.

² πολλά.

διαπιήσουσιν αἱ ὑστέραι τῶ χρόνῳ εἰς ταῦτα τὰ χωρία. Ὅποταν οὖν αἱ ὑστέραι προσπέσωσι πρὸς τὰ ὑποχόνδρια πνιγμὸν ἐμποιοῦσι, ὥσπερ ἐξ ἐλλεβόρου, καὶ καρδιαγμῶς εὐθὺς ἐμπίπτει ἰσχυρὸς, ἐμοῦσι δὲ ὁπόταν σίελον πολὺν καὶ τὸ στόμα ὑδατώδους ἐμπιπλάται, καὶ τὴν κεφαλήν καὶ τὴν γλῶτταν νάρκη ἔχει· τὰς δὲ τοιαύτας εἶναι ἀφόνους | καταλάβεις καὶ f. 5^v

τοὺς ὀδόντας συνεστραμμένους¹, πρὸς δὲ τὰς ὑστέρας δὲς προστιθέναι ἔριον πρὸς τὸν κύκλον ἐλαίῳ μυρσίῳ ἀποβάπτων ἢ μαρασκίῳ ἢ κρίνῳ ἢ ἄλλῳ τι τῶν εὐδῶν μύρων, εἰς δὲ τὰς ῥίνας πρόσαγε ἄσφαλτον ὑποθυμῶν ἢ κέρας αἰγὸς μελαίνης ἢ μελάνθιον ἢ καστόριον, καὶ τὰς ῥίνας ἄλειφε. τὸ δὲ ἔριον προστίθει συνεχῶς, ἵνα μὴ πάλιν ὑποστρέψῃ τὸ πάθος. Εἰ δὲ

¹ συνεστραμμενα

κάτω νεύονται¹ αἱ ὑστέραι, βουβῶν ἔσται καὶ τῆς οὐρήθρας ὀδύνη ἰσχυρὰ ἐπιγίνεται καὶ νάρκη ἐν τοῖς σκέλεσιν, ἐνίοτε καὶ τὸν οὐρητήρα ἀποφράσσειται. Ταῦτα οὖν χρὴ θεραπεύειν. πρὸς μὲν τὰς ῥίνας τιθέναι τὰ εὐώδη πάντα, κιννάμωμον στάχυν, ζιγυβέρεως φύλλον καὶ πᾶν εὐώδες, εἴ τι ἔχεις· πρὸς δὲ τὰς ὑστέρας προστιθέναι ἡδύσσομον θυμῶν, καὶ ταύτη τῇ μεθόδῳ χρῶ, ἕως ἂν ἀποκαταστήσῃ. Ταῖς δὲ ἐν τῇ ἀκμῇ χηρευσάσαις ἢ παρθένους, παραδραμούσαις τὸν δέοντα τοῦ γάμου καιρόν, διὰ στέρησιν πασχούσαις τὴν ὑστέραν, διὰ τὸ ἀργῆσαι τῆς κατὰ φύσιν ἐπιθυμίας, συνίστανται πάθη² πλεῖστα· καρδιωγμός, ἔμετος, σιέλου³ στόμα πληροῦται καὶ τὰ σκέλη περιψύχονται, τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν γλῶτταν ναρκώδης ἐπέχει καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ὅσα ταῖς ὑστερικοῖς πνιγαῖς συνίσταται πάθη. Χρὴ τοῖνυν θεραπεύειν οὕτως: Πρῶτον μὲν ἐπίστασθαι⁴ πρὸς τὸ κατεπεῖγον πάθος κεχρησθαι, ὅσα προεῖπον ἐπὶ τῶν ὑστερικών παθῶν. Καὶ ταύταις⁵ μὲν ἢ μήτρα μεθισταμένη τὰ αὐτὰ συμπτώματα ἀπεργάζεται καὶ μάλιστα ταῖς χηρευσάσαις, ταῖς δὲ παρθενευούσαις βοηθεῖν⁶ χρὴ οὕτως ἔμπρὸς θέμασι (sic) κηρωταῖς διὰ νίτρον καὶ καρδαμώμου· καὶ πάντων ἀναλειωθέντων⁷ καὶ ἐμπλάστρω ποιηθέντων, πρόσφαγε [τοῦ] κατὰ τοῦ γυναικείου αἰδοίου· κατασπῆ γὰρ ὕδατώδη τινὰ καὶ τῆς νόσου ἀποπαύει.

γ'. *Ἐσφραγνικὰ πρὸς τὰς ἀφόνους γυναῖκας.* Δεῖ τὰ θυμιούμενα ἐπ' ἀνθρώπων ἐπιβάλλειν, συνάγειν καὶ κελεύειν ἀνασπᾶν τῇ εἰσπνοῇ τὰς ἀναθυμιάσεις, οἷον γαγάτην λίθον, κέρας αἰγός, καστόριον | ... πῆγανον χλωρὸν συλλέξας πρόσφερε. ἄλλο ... θεῖον συλλειώσας πρόσφερε, στρουθίου ῥίζαν πρόσφερε.

δ'. *Πότημα πρὸς τὰς ὑστερικοῦς πνίγας.* — Καστόριον σὺν οἴνῳ πύτιζε, πῆγανον λειώσας μετὰ μέλιτος πρόσθετες. Ἄλλο. Κόπρον χοιρείαν χυλίσας μετὰ ῥοδίνου ἐν πεσσῶ προστίθει — τήλην βρέξας οἴνῳ λειώνειν καὶ μέλι θερμάνας ἐπίβαλε.

ε'. *Πρὸς φλεγμονὰς μήτρας.* Τὰς ὑστερικοῦς προετάξαμεν πρῶτον, τὰ συμβαίνοντα συμπτώματα τε καὶ βοηθήματα, ἐπανέλθωμεν καὶ πρὸς τὰς τῆς μήτρας φλεγμονὰς διασημαίνων τὴν ἐκάστω μορῇ εὐπάθειαν. Ὅλης μὲν φλεγμαιοσύνης παρέπεται πυρετὸς ὀξὺς περὶ τὸ ὑπογάστριον καὶ σκληρία καὶ πόνος ὀσφύος καὶ στομάχου ἀνατροπὴ καὶ ὄγκωσις καὶ ἔμετος φλεγματώδης καὶ ὀξώδης καὶ χολώδης καὶ δυσουρία καὶ ἐποχὴ κοιλίας καὶ ἀνορεξία καὶ δύψα καὶ γλώσσης τραχύτης καὶ μελανία, ὥσπερ ἀπὸ μέλανος βεβαμμένη καὶ πόνος ἰνίου, ἀκρωτηρίων ψύξις· | ἐὰν οὖν θέσης τὸν δάκτυλον εἰς τὸ ... αἰδοῖον αἰσθάνεται θερμοσίας, ἀλλὰ καὶ ξηρότητος καὶ μύσεως καὶ ... τοῦ στόματος τῆς μήτρας.

ζ'. *Πῶς δεῖ βοηθεῖν.* — Πεσσὸν ποιήσον πρὸς τὰς τῆς μήτρας φλεγμονὰς καὶ προστιθέναι νάρδου ἰνδικῆς· ἔγκλιζε βούτυρον καὶ μυελὸν ἐλάφειον μίξας ὁμοῦ· πρόσθετες ἐν πεσσῶ καὶ κατάπλασσε ἀλθαίας φύλλα χλωρὰ καὶ τήλην καὶ λιγύσπερμα καὶ στέαρ χήνιον λειώσας μετὰ στίμμεως προστίθει. ταῦτα μὲν τὰ βοηθήματα ὅλα τῆς φλεγμονῆς τῆς ὑστέρας μεταβῶμεν καὶ ἐπὶ τὰς κατὰ μέρος αὐτῆς φλεγμονὰς. Τοῦ πυθμένος πάσχοντος πολλάκις παρακολουθεῖ καὶ πυρετὸς καὶ ἔμετος καὶ ναυτία καὶ σιέλοι καὶ ἄλγημα στομάχου καὶ κεφαλαλγία· ἐὰν δὲ ἐπιθήσῃ τὸν δάκτυλόν σου καὶ ἄφηται τοῦ στόματος τῆς μήτρας, ψυχρῶν ὄντων τῶν μερῶν τοῦ δὲ κύτους αὐτῆς πάσχοντος, τῆς μήτρας ψυχρὸν ἔστι τὸ στόμιον· εἰ μὲν ἔμπροσθεν, ἄλγημα καὶ παρακολουθεῖ καὶ σκληρία καὶ ὄγκος, κατὰ δὲ τὸ ὑπογάστριον πόνος ἰσχυρὸς καὶ σφίξεων ἐποχὴ καὶ στραγγουρία καὶ ὀσφύος ἄλγημα καὶ σκυβάλων ἐποχὴ καὶ μάλιστα, ὅταν ὁ τράχηλος τῆς

¹ χεύονται ² πάση ³ σιέλον ⁴ ἐπίστασθε ⁵ ταύτης ⁶ βοηθῆ ⁷ ἀναλιωθέντων.

μήτρας φλεγμαινή, ταῦτα συνεδρεῦει καὶ ὅσα ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λέλεκται. Ἐπὶ μὲν ἔμπροσθεν φλεγμονῆς ἀντιλήφεται τοῦ στομίου, ἐπὶ τὰ γε ἔλκη¹ (sic) ἔλκομένου² ἐπὶ τὰ φλεγμαίνοντα μόρια³ καλεῖται δὲ τοῦτο διαστροφή. Ἐπὶ δὲ τῆς ὀπίσω φλεγμονῆς, εἰς τὰ ὀπίσθια μέρη ἢ διαστροφή γίνεται τῶν δὲ πλαγίων πασχόντων, πλαγία γίνεται ἢ διαστροφή τοῦ στόματος τῆς μήτρας. Ταύταις τοίνυν συμβαίνει τὸ κατ' εὐθὺ τῆς φλεγμονῆς σκέλος ἀλγεῖν καὶ οἰδαίνειν καὶ κατὰ τὰς λαγόνας καὶ πλευρὰς ὀδυνήματα ἔχειν. Τοσαῦτα μὲν οὖν σημεῖα συμβαίνει καὶ ὅλη φλεγμαιοσύνη καὶ κατὰ μέρος· τὰ δὲ βοηθήματα ἀκολούθως, ὡς προ[ο]λέλεκται, προστίθει βούτυρον καὶ μυελὸν ἐλάφειον καὶ στέαρ χήνειον ἢ ὀρνίθειον, συμμίξας ὁμοῦ καὶ ποιήσας πεσοδὸν ἐξ ἐρίου προστίθει. Τὰς δὲ ἐν τῇ χρήσει πασχούσας³ τὴν μήτραν ἀνδρο[κοι]τούσας τὸ f. 8^r πρόσωπον φλεβοειδὲς ἔχουσι μᾶλλον ἢ γλωρὸν ἐν ταῖς ἀρχαῖς· ὕστερον δὲ ἐπιμένοντος τοῦ πάθους ὠχρῶνται τῇ⁴ τῷ στόματι τῆς μήτρας φλεγμονῇ, μᾶλλον δὲ ἐξωσθεισῇ⁵ ἔσωθεν σημεῖον δὲ ταύταις⁶ κανθὸν τῶν ὀφθαλμῶν πάσχειν. Θεράπευε τοίνυν ταῦτα οὕτως. Λαβὼν γυναικὸς ἀρρενοτόκου γάλα καὶ μύρον ῥόδινον, ἴσα ἅμα ἀνακόψας καὶ θερμάνας, ἐν πεσοῦ ἀναλαβὼν πρόσθε(ς) ἐν τῷ στόματι τῆς ὑστέρας ἢ ψοῦ τὸ πυρρὸν λειώσας μετὰ ῥοδίνου ἐν πεσοῦ ἀναλαβὼν ἐπίθες. Ἄλλο.— Λιβανωτοῦ Γ^ο β', στέατος χηνείου Γ^ο β', βουτύρου Γ^ο β', μέλιτος τὸ ἀρκοῦν ποιήσας πεσοδὸν προστίθει.

Ἄλλος πεσοδὸς ἀρωματικός. Σχοίνου ἄνθους, ξυλοβαλσάμου ᾱα Γ^ο β', κόστου Γ^ο ς, ζυγγιβέρεως, κρόκου ἀνά Γ^ο β', καλάμου ἀρωματικοῦ Γ^ο ς', μετὰ μέλιτος τὸ ἀρκοῦν.

Ἄλλος πεσοδός. Τερεβενθίνης Γ^ο ις', σταφίδος ἐκγίγάρτης Γ^ο ις' συγκόψας προστίθει.

Πρὸς τοὺς ὑπογαστήριους πόνοους καὶ νυσοσώμενας ὑπὸ ἀσπίδος. — Σέλινον τρίψας... f. 8^v μετὰ στέατος χηνείου, ἐν πεσοῦ ἐντίθει. Ἄλλο. Ὀποβαλσάμου, σταφίδων γιγάρτων(;) ἴσα λειώσας μετὰ κηροῦ καὶ μυελοῦ ἐλαφείου Γ^ο δ', ὑσώπου Γ^ο β', κρόκου Γ^ο β', τερεβενθίνης Γ^ο β', στέατος χηνείου Γ^ο β', ψῶν λεκίθων Γ^ο δ', ῥοδίνου μύρου⁷ τὸ ἀρκοῦν: Ἄλλο. Μέλιτος, βουτύρου, ἐλαίου κυπρίνου, τερεβενθίνης ὁμοῦ λειώσας, πρόσθες.

Πρὸς τὰς τῆς μήτρας ἀποστάσεις. Ὅσαις ἐν τῇ ὑστέρῃ γίνονται ἀποστάσεις, ταύτης ἀρχομένης⁸ οἱ μασθοὶ τῆς γυναικὸς οἰδαίνουσι καὶ σκληροὶ γίνονται καὶ πυρετοὶ καὶ φρίκαι σημαίνουσι καὶ ῥεῦμα θερμὸν διὰ τοῦ⁹ αἰδοίου καταρρέει. Αἱ τοιαῦται θλιβόμεναι οὐκ ἀνεχονται, ἕως ἂν ἰαγῆ τὸ ἀπόστημα καὶ τὸ πύον ἐκκριθῆ¹⁰ εἴθ' οὕτως παύονται κατὰ μικρὸν τοῦ περιεστῶτος πόνου· ἐρεύγονται¹⁰ δὲ αἱ τοιαῦται πυκνά, ὀξώδη καὶ ὑπόπικρα ἀνορεξία δὲ σιτίων ἔχει τὰς τοιαύτας· αἱ τοίνυν πλεῖσται τούτων ἀγωνιῶμεναι διαμένουσιν. Θεράπευε τοίνυν οὕτως· μυρσίνης κλώινους καὶ κυπαρίσσου, ἄρδου στάχυος τούτῳ συνεψήσας... νίτρον f. 9^r καὶ... (λί)τραν κατὰ δὲ τοῦ... (πά)λιν οἴνου καὶ ἐπάλειφε βούτυρον ἢ μυελὸν ἐλάφειον καὶ στέαρ χήνειον ἢ ὀρνίθειον.

Πρὸς τὰς τῆς μήτρας σκληρώδεις διαθέσεις. Ὅσαις ἐν τῇ ὑστέρῃ γίνονται σκληρώδεις διαθέσεις ταύταις παρακολουθεῖ πυρετός καὶ φρίκαι καὶ σκληρία καὶ ὄγκος κατὰ τὸ ὑπογάστριον καὶ ἀπομένει λιθώδης ὑποπίπτων αἰσθησί¹¹. τινὲς μὲν σκληρὸν ὠνόμασαν, τινὲς δὲ μύλον καλοῦσιν διὰ τὴν πρὸς τὸν λίθον ὁμοίαν σκληρίαν ὑποπίπτειν. Συμβαίνουνσι δὲ πόνοι κύστεως καὶ ἔδρας καὶ ὅσα ἐν ταῖς ἀποστάσεσιν εἴρηται. Θεράπευε τοίνυν οὕτως· πρὸς τὸ μαλακυνθῆναι τὴν τοῦ ἔλκουσ σκληρίαν ἐπιτίθει κηρωτάς¹² διὰ στεάτων καὶ ρητίνης καὶ βουτύρου καὶ ὅσα ἄλλα ἐν ταῖς ἀποστάσεσιν¹³ εἴρηται.

¹ ἐπὶ τα γε ἔλκει ² ἐλκόμεναι ³ πασχούση ⁴ ταῖς ⁵ ἐξώσθη ⁶ τούτοις ⁷ Μύρον ⁸ ταύτη ἀρχομένη ⁹ διὰ τὸ ¹⁰ ἐρεύγονται ¹¹ αἰσθησάς ¹² κηρωτάς ¹³ ἀποστάσεις.

Πρὸς τὰς τῆς μήτρας καρκινώδεις διαθέσεις. Ταῖς δὲ ἐχούσαις ἐν ταῖς ὑστέραις καρκινώδεις διαθέσεις | ἐπιγίνονται συμπτώματα τοιαῦτα· πόνοι κύστεως καὶ ἔδρας. ὥστε ξύλον καὶ ἄκανθαν ἔχειν ἐν τῷ στόματι τῆς μήτρας· γίγνεται δὲ ἐνίοτε <κατὰ> καιροὺς ἔμετος, σὺν τῷ ὄρω, ὥστε δοκεῖν ιδέσθαι αὐτούς, θεραπεύων οὕτως. Πρὸς μὲν τοῦ μαλακυνθῆναι τὴν τοῦ ἔλκους σκληρίαν ἐπιτίθει σεύτλου ἀγρίου καὶ στυπτηρίας σχιστιῆς καὶ νίτρου ἑλληνικοῦ· ταῦτα τρίψας κατάπλασον καὶ πάντα τὰ πάθη καὶ ἔλκη καρκινώδη ἐν τῇ μήτρᾳ καὶ ἐν παντὶ σώματι· μετὰ δὲ τοῦτο ἐπιτίθει στρώχρον χυλὸν μετὰ στέατος χηνείου τὸ ἴσον ἐν πεσσοῦ.

ια'. *Πρὸς ῥοῦν γυναικεῖον λευκὸν καὶ ἐρυθρόν.* Ὁ γυναικεῖος ῥοῦς ῥευματισμὸς ἐστὶ τῆς ὑστέρας πολυχρόνιος αἰσθητός, ἀποκρινόμενος πλείονος ὑγροῦ ὑδατώδους ἢ ἐρυθροῦ, αἱματώδους ἢ καὶ μέλανος, χωρὶς ἀλγήματος, ἐσθ' ὅτε δὲ καὶ <μετὰ> ὀδύνης καὶ δυσπνοίας καὶ ποδῶν οἰδήματος καὶ πόνου¹ περὶ τοὺς ὀφθαλμούς· τοὺς δὲ καθοὺς ὑποχλώρους ἔχει.

f. 10^f καὶ τὴν κεφαλὴν ὑπόθερμον, περὶ δὲ τὸ ὅλον σῶμα γλίσχρος πυρετός, ἄτακτος ἐπιγεγόμενος· θεράπευε τοίνυν οὕτως· φελλὸν παλαιότατον ἐκ κεραμίου ἀνελόμενος κατάκαυσον εἰς κληματίδα, καὶ τρίψας δίδου κόκκους β', μετὰ ὄξυκράτου κύαθον α', πρῶτ' καὶ ὀψὲ μετὰ γυναικεῖου γάλακτος προστίθει ἕξ αὐτοῦ ἐν πεσσοῦ.

ιβ'. *Πρὸς τὰς ἐν τῷ στομίῳ τῆς μήτρας συνισταμένας αἱμορραγίας.* Συνίστανται δὲ περὶ τὸ στόμιον τῆς μήτρας αἱμορραγίαί, τῶν καταμηνίων στελλομένων καὶ τοῦ αἵματος περὶ τὰς πλοκάς τῶν φλεβῶν καὶ τῶν νεύρων συνισταμένου² καὶ ποιούντος σαρκὸς ὑπεροχὴν, ἐοικυῖα(ζ)· μῶρφ διατετριμμένῳ, δι' οὗ³ τὸ αἷμα ἐκκρίνεται. Δεῖ τοίνυν χρῆσθαι διοπτρισμῷ⁴, ἵνα τὸν τόπον γινώσκων ἐκεῖσε τὰ βοηθήματα ἐπιβάλλῃς. θεράπευε τοίνυν οὕτως, λαβὼν ἀκανθοκεράτια, κόψας καὶ ποιήσας ξηρίον ἐπίπασσε καὶ ἀποξηρανθήσεται.

f. 10^v ιγ'. *Πρὸς πεσοῦσαν μήτραν.* Προσπεσοῦσης δὲ τῆς ὑστέρας ἕξω, ἀνάροπον (;) κατακλίνας, βούτυρον θερμὸν ἔγχεε τῇ μήτρᾳ, εἶτα ροδίνου διαχρίον· γενομένης δὲ . . . καστόριον μετὰ βουτύρου καὶ τὰ σκέλη ἀνι . . . , ἵνα μὴ χωρήσῃ ἕξω. ἐγγυμιάτιζε δὲ διὰ μητρεγχύτου, ὅπως βάλλῃς τὴν μήτραν, κικίδην, στυπτηρίας, οἴνου μέλανος τὸ ἀρκοῦν θερμάνας ἐγγυμιάτιζε. ὅταν δ' ἐγκλυσθῇ ἕσω, πλέξας αὐτῆς τοὺς πόδας ἐνδυσον⁵ ἀπλῶ⁶ δεσιμῶ. ἀνακείσθω δὲ ἐπὶ κλίνης ἀνάροπος, ἄνω μὲν τοὺς πόδας, κάτω δὲ τὴν κεφαλὴν, ἕως ἂν αὐτὴν ἀποκαταστήσῃς.

ιδ'. *Πρὸς ὑστέραν προβάλλουσαν ἐκ τῆς προπτόσεως καὶ διὰ τοῦτο οἰδαίνουσαν.* Ὅταν χρονίση ἢ ὑστέρα ἐκπεπτοκυῖα ἕξω καὶ ἐνοιδήσῃ καὶ μεστὴ γένηται ὑγροῦ ἰχωρώδους, προσπυρία (sic) σεύτλου ἀποζέματι καὶ μετὰ τὴν κατάντησιν ὄξος δριμύ ἐπίχυσον κατὰ τῆς ὑστέρας καὶ μετὰ τὴν ἐπίχυσιν τοῦ ὄξους, ἄλας λεπτὸν ἐπίπασσον. ὅταν δὲ συντακῇ τὸ ἄλας περιπλυνέτω τῷ σεύτλου ἀποζέματι καὶ ἀνάσπα κατὰ τὸν προειρημένον τρόπον ἅμα τῇ πυρίᾳ,

f. 11^f ἐπιμελείσθω δὲ δεῖ τῆς κοιλίας καὶ διαίτης ὅπως μὴ . . . ροθῶσι πρὸς . . . μύρων :

ιε'. *Πρὸς πεσοῦσαν μήτραν.* Σεύτλου ἀφεψήματι ἢ τήλεως ἢ λινόστεως ἢ τῶν τοιούτων κλυστήρων τὴν . . . μήτραν διάχριε κεδρίνῳ ἐλαίῳ ἢ μυρσίνῳ ἢ οὖρῳ παλαιῷ⁷ ἢ ὑποστάθμῃ οὖρου⁸. Ἄλλο. Κηροῦ <ή', μυελοῦ <ις', ὀπίου <α', κρόκου <α' καὶ ῥοδίνου τὸ ἀρκοῦν λειώσας ἐν πεσσοῦ προστίθει.

ις'. *Πρὸς τὰς ἐπὶ ἐλμίνθων ὀχλουμένας μήτρας.* Ἐπὶ δὲ ἐλμινθες οὔσαι ἐν τοῖς ἐντέροις θλίβωσι τὴν ὑστέραν, συμβαίνει ταύταις πόνος περὶ τὴν μήτραν καὶ κνησιμονὴ περὶ τὸ

¹ πόνοους ² συνισταμένον ³ ὄν ⁴ αἰωπτρησμοῦ ⁵ ἐνδύσον ⁶ ἀπλοῦν ⁷ παλαιοῦ ⁸ ὑποσταθμίου ρῶ.

γυναίκειον καὶ τὴν γαστέρα καὶ ὑγρότης περὶ τὸ αἰδοῖον, ὡς δοκεῖν ὑπὸ ῥεύματος ἐνοχλεῖσθαι. Θεράπευε δὲ οὕτως· ἴρεως ῥίξαν καὶ ῥόων γλυκέων χυλὸν προσμίξας θέρμανον καὶ δίδου προσκλύζεσθαι, ὅταν οὖρησῃ, καὶ τοῦτο συνεχῶς ποιεῖ ἄχρι θεραπευθῆσεται.

ιζ'. *Πρὸς τὰς τῆς μητρὸς διαψύξεις.* Τὰς δὲ κατεψυγμένας διὰ τὴν ψύξιν στραγγοῦ. f. 11^v
ριούσας καὶ πρὸς τὰ λοιπὰ πάθη καὶ διὰ ψύξιν συνιστώμενα ἐν τῇ μητρῷ. Θεράπευε δὲ οὕτως·
τερεβινθίνης, νάρδου. ἀνά < α', καλαμίνθης < ζ'. ὄξους < α'. τὰ ξηρὰ κόψας ἀναλάμβανε τοῖς
ὑγροῖς καὶ προστίθει ἐν πεσσῶ ἐν τῷ στομίῳ τῆς μητρὸς.

ιθ'. *Πρὸς τὰς ἐν τῷ στομίῳ τῆς μητρὸς ἐμπνευματώσεις.* "Ὅσαι(ς) περὶ τὴν ὑστέραν
πόνοι γίνονται καὶ τὰ λεπτὰ τῆς κοιλίας ἔντερα καὶ τὴν ὀσφιν καὶ τοὺς βουβῶνας καὶ τὰς
σιαγόνας, ταύταις πνεῦμα περιπατοῦν¹ καὶ καταλαβὸν τὰς κοιλίας ἐναποκέκλειται, διὸ καὶ οἱ
πόνοι καταδιόσασιν. Θεράπευε δὲ αὐτὰς οὕτως· βούτυρον καὶ μυελὸν ἐλάφειον, ἐκάστου ἴσον,
μίγνυε φῶς ὀπτοῦ τὸν κρόκον καὶ λειώσας καλῶς μίγνυε ῥοδίνου μύρου καὶ ποιήσας μέλιτος
πάχος ἐν ἐρίῳ πεσσῶ, προστίθει ἐν τῷ στομίῳ τῆς μητρὸς.

κ'. *Πρὸς τὰς τῆς μητρὸς ὑδρωπίας.* "Ὅταν τῇ μητρῷ ἀπὸ τῶν μυκτήρων μύξα διέρ-
χονται καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς νοσώδεις ἔχουσι καὶ θερμαίνονται τὸ σῶματιον (sic), ταύταις ἐν
τῇ μητρῷ συνίστανται² ὑδρωπες· θεράπευε δὲ οὕτως· κυμίνου, σταφίδος καὶ ἄλατος ὀλίγου, f. 12^r
λειώσας καὶ συμμίζας ἀναλάμβανε ἐν ἐρίῳ πεσσῶ καὶ προστίθει.

κα'. *Πρὸς τὰς πεπληρωμένας μητρὸς χυμοῦ.* "Ὅσαις ἡ μήτρα χυμοῦ κολλώδους πεπλή-
ρωται, ταύταις τὸ αἰδοῖον ἐνυγραίνεται, μάλιστα δὲ τὸ βρέγμα, οἷτε κανθοὶ τῶν ὀφθαλμῶν
ὑφαιμοὶ γίνονται καὶ πυρετοὶ συνεχεῖς λαθραῖοι. θεράπευε δὲ οὕτως, μανδραγορίου τῆς ῥίξης
ἐκζεομένης μέρη τρία, κολοκυνθίδος ἀγρίας, τοῦ γναφάλου μέρος α', ταῦτα κόψας ὁμοῦ μίξον
γάλακτι γυναίκειῳ καὶ ποιήσας καλάμια ἐπιμήκη ἐπιτίθει, προλουσάμενος θερμῶς.

κβ'. *Πρὸς τὰς καθύρρους ὑστέρας.* "Ὅσαις ὑγρὴ ἐστὶν ἡ ὑστέρα, ταύταις τὸ αἰδοῖον
ψυχρότερόν ἐστι καὶ οὐκ ἐν ἰσχύϊ τῇ τοῦ ἀνδρὸς θερμότητι πρὸς σύλληψιν· ἀπορρέεται γὰρ
ψυχρὸν ἰδρωτὰ διὰ τοῦ αἰδοίου. θεραπεύεται τοίνυν οὕτως· πιτύου φλοιοῦ καὶ κωδωνίου τὸ
ἴσον, κόψας καὶ ποιήσας χνοῶδη δίδου προστίθεσθαι· προσκλυζέσθω δὲ σχοινίνῳ καὶ μυρσίῳ
ἀπόζεματι οἶνῳ· χρῶ ... καὶ πρὸς τὰς διε... f. 12^v

κγ'. *Πρὸς τὰ ἐν μητρῷ ἔνυφα ἔλκεα δέόμενα ἀνακαθάρσεως.* — Μήκωνος... μέλιτος
καὶ ῥοδίνου τὸ ἄρκοῦν προστίθει ἐν πεσσῶ. "Ἄλλο. Ἰοῦ χαλκοῦ κεκαυμένου < α', στέατος
χηνείου ῥοδίνου < α', μέλιτος τὸ ἄρκοῦν, ποιεῖ εὐκρατον καὶ προστίθει. "Ἄλλο. ἀνεμώνης σπο-
δὸν σὺν μέλιτος λειώσον καὶ ῥοδίνῳ μύρῳ καὶ ἐπιτίθει.

κδ'. *Πρὸς τὰ ἀνακαθαράμενα ἔλκη τῆς μητρὸς.* — α'. Μετὰ δὲ τὸ ἀνακαθαρῆθαι
χρῶ πεσοῖς· πίσης ὑγρᾶς, ἐρείκης καρποῦ, στέατος χηνείου, ῥοδίνου μύρου προστίθει.
β'. "Ἄλλο. Ρητίνης, στροβιλίνης, ῥοδίνου μύρου τήξας, ὁμοῦ προστίθει ἐν πεσσῶ. γ'. "Ἄλλο.
Ρητίνης, πιτυίνης ὑγρᾶς, μέλιτος βραχύ, ῥοδίνου τὸ ἄρκοῦν, τήξας προστίθει. δ'. Ἄλλο. — φῶς
ὀπτοῦ λέκιθον³ λειώσας ῥοδίνῳ χρῶ.

κε'. *Πρὸς γονόρροϊαν ἀνδρὸς καὶ γυναικός.* — Μέλιτος ὀξύβαφον καὶ γάλακτος αἰγείου
δίδου πίνειν κύαθον α'. "Ἄλλο. Σικίου ἡμέρου σπέρμα(τος)· ἀπόζεμα δίδου πίνειν. "Ἄλλο. | f. 13^r
θριδάκου ἡμέρου σπέρμα δίδου πίνειν καὶ ὑοσκύαμου ὁμοίως.

¹ περιπατῶν ² συνσταται ³ λεκίθους.

κε'. *Πρὸς διεφθαρμένας καὶ βουλωμένας, διαλυθῆναι ἅμα καὶ ἀποξηρᾶναι τὸν γυναικεῖον κόλπον.*

α'. κηκίδος ὀμφακίτιδος < δ'. σιδίων ῥόων < β'. ῥόδων ξηρῶν < β'. τρίψον ἅμα καλῶς καὶ ἀπόθου ἐν ἀγγεῖῳ καθαρῷ¹ καὶ τούτου λαβοῦσα μύστρον Ν^ο ᾱ δίδου, οἶνω παλαιῷ διηθήτω καὶ περινιψάσθω τὸν κόλπον αὐτῆς· διαμένει γὰρ ὄλον τὸν βίον μὴ καθυγραينوμένη. β'. *ἄλλο.* Μίσυος < α'. στυπτηρίας < α'. σταφυλίνου χυλοῦ ἀναλαβῶν, ποιεῖ ὀροβιαῖα καὶ δίδου προστιθεσθαι πρὸ μιᾶς ὥρας τῆς συνουσίας καὶ οὐ γνώσεται ὁ ἀνὴρ. γ'. *ἄλλο.* Κηκίδος ὀμφακίτιδος < α'. στυπτηρίας σχιστῆς < β'. οἶνω ἀμυναίῳ λειώσας· δίδου προσκλύζεσθαι πρὸ μιᾶς ὥρας. δ'. *ἄλλο.* Στρώφνον μετ' ἐλαίου ἐψήσας δίδου προσκλύζεσθαι.

κς'. *Πεσσὸς συλληπτικὸς πρὸς σύλληψιν γυναικός.* — *Σατύριος καλούμενος.* Κηροῦ τυρρηνικοῦ Γ^ο γ'. ἐλαίου παλαιοῦ Γ^ο γ'. τερεβινθίνης καθαρᾶς ὁμοίως, ἀφροῦ νίτρου κηλοῦ f. 13^v Γ^ο α'. τήλεως ἀλεύρου Γ^ο α', τὸ ἀφρόνιτρον καὶ τὴν τήλην λείαν σμίγε τοῖς τηκτοῖς καὶ ποιήσας πεσσὸν προστίθει. β'. *ἄλλο.* Σατυρίου σπέρματος < δ'. μέλιτος ἀττικοῦ < δ'. χολῆς δορκάδος τὸ ὑγρὸν, ὅσον ἔχει, μίξας καὶ ποιήσας πεσσὸν προστίθει. (γ') *ἄλλο.* Πορφύραν ἀληθινὴν βρέξον εἰς χολῆν αἰγιαὴν καὶ ἐπίθες εἰς τὸν ὀμφαλὸν τῆς γυναικός ἐπὶ ἡμέρας ζ'. καὶ συγγενέσθαι τῷ ἀνδρὶ, σελήνης αὐξούσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

κζ'. *Πρὸς σύλληψι[α]ν γυναικός.* — Κυτίων ῥοῶς < α'. σιδίων ῥοῶς < δ'. κηκίδων < β'. ἀνιπθίας < ᾱ. λειώσας πάντα ἀνάλαβε κεδρία καὶ καθαρᾶς ἐλαφαίδρου· προστίθει ἡμέρας β'. καὶ μετὰ ἄλλην ἡμέραν ἀνδροκοιτεῖτω, πρὶν δὲ μὴ, εἷς τινα διάπτωτον (sic) ἐκ πολλῆς πείρας χρωῶ, λεύκης τοῦ δένδρου τῆς ῥίζης < α'. λειάνας ἡμικοτυλίῳ ὕδατι, πάρεχε ἐλαφαίδρου ἅπαξ μόνον καὶ οὐ καυστικῆ. *ἄλλο.* Μυρίκης ῥίζαν ὕδατι ἐψήσας δίδου [ἐλαφαίδρου], σελήνης ληγούσης.

κη'. *Πρὸς τὰς ἐν τοῖς προτέροις χρόνοις τικτούσας², ὕστερον δὲ μὴ.* — Ἐπὰν γυνὴ συλλαμβάνουσα, ὕστερον δὲ οὐκέτι συλλαμβάνει ἀλλ' (ἐ)ξερευεται καὶ ἀπορρίπτει τὴν γονήν, f. 14^r | πάσχει καὶ διὰ β'. αἰτίας, ἢ διὰ γλισχροτέρου χυμοῦ, καταλαβόντος τὰς κοτυληδόνας τῆς μήτρας, καὶ μὴ ἐόντος ἐν αὐταῖς ἐμμένειν τὸ σπέρμα, ἀλλ' ἀπορρεούσας, ἢ διὰ παχὺν χυμὸν ἐμπεπλησμένον εἰς τοὺς κόλπους τῆς μήτρας καὶ ἀναπλευκούσης τὴν γονήν, ἀλλοτριούσης³ τὴν γένεσιν τοῦ ζῆφου. Θεραπεύου δὲ οὕτως. ροιᾶς φύλλα ξηρὰ κόψας καὶ σήσας φύρασον μέλιτι καὶ ποιήσας πεσσὸν τετραδακτύλεον μετὰ τὸ καθαρθῆναι ἔνθες ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς καὶ μετὰ ταῦτα εὐρήσεις συνειλημμένα, ὥσπερ ἔντερα ὀρνέοις. Εἶτα ἐκγυγατίσας σταφίδας, κόψον καὶ ποίησον πεσσὸν καὶ προστίθει· καὶ ὅταν ἀποστραγγίση τὸ ὑγρὸν ἀνδροκοιτεῖτω.

κθ'. *Πρὸς δυστοκούσας.* — Ταῖς δυστοκούσαις γυναιξὶ γίνεται πόνος καὶ ὄγκος τῆς ὑστέρας καὶ τῆς γαστρὸς καὶ οὐδὲν αὐταῖς διὰ τῶν ἐκκρίσεων διέρχεται· καὶ στροφούνται καὶ διήκει ὁ πόνος μέχρι τοῦ ὀμφαλοῦ, θερμῆ τε⁴ αὐταῖς προσγίνεται ἡ μήτρα καὶ ἀπορρῦει f. 14^v αἱματώδη· εὐτοκούσῃ | τοίνυν οὕτως ἐψήσας ἀμύγδαλα ἐλαίῳ διάχρισον τὴν ὑστέραν τρεῖς ἢ τεσσαράωρον νηστεύσασαν. *Ἄλλο.* φά δύο σὺν πηγάνῳ καὶ ἀνίσῳ καὶ κυμίνῳ λειώσας οἶνω λευκῷ εὐδῶει δίδου πίνειν ἀπυρέτοις· πυρέττουσι δὲ δι' ὕδρομέλιτος.

λ'. *Πρὸς ὀμοτοκούσας γυναῖκας.* — Τὰς δὲ ὀμοτοκούσας γυναῖκας καὶ μὴ τελεσφορού-

¹ διαλυθεῖη ² τίκτουσιν ³ ἀλλοτριεῖ ⁴ θερμίζονται αὐτῆς.

σας τὰ βρέφη καὶ διαφθειρούσας τὰ ἔμβρυα, ἀρτεμισίας βοτάνης < α', λειώσας σὺν οἴνῳ εὐώδει δίδου πίνειν.

λα'. *Πρὸς κατοχὰς ἐμβρύων.*— Πρὸς δὲ τὰς κατοχὰς τῶν ἐμβρύων, ὥστε τὰ κνύμενα¹ εὐχερῶς ἐκβάλλειν, ἔχινου τοῦ χειρσαίου τὸ δέρμα κατακαύσας καὶ ὕδατι λειώσας χρῆσον τὸ στόμιον τῆς ὑστέρας καὶ μύρτα μέλανα μετὰ οἴνου τρίψας δίδου πίνειν, ὅταν ἄρξηται ἐξυδατίζεσθαι.

λβ'. *Πρὸς γνῶναι γυναῖκα, εἰ γόνιμός² ἐστὶν ἢ οὐ.*— Ρητινήν ἢ λίβανον ἢ στύρακα θυμιάτισον περιεσταλμένην καὶ εἰ μὲν ὄξει ἐκ τοῦ στόματος ἢ καὶ ἐρεύεται τὴν ὄσμήν, οὐκ ἐστὶ στεῖρα, εἰ δὲ μὴ ὄξει, μηδὲ ἐρεύεται ἀποκλείεται αὐτῆς ἢ μήτρα καὶ οὐ συλλήψεται ποτε.

λγ'. *Πρὸς ἀρρενοτοκίαν ἢ θηλυτοκίαν.*— | Γῆρας ἀσκαλαβώτου δεξιῶ βραχίονι φερό- f. 15^τ μενον, ἀποδύεται γάρ, ὡς ἐπὶ ὄφρως ἐστὶ, ἢ καταπονεῖ τὸ γῆρας. θηλυτοκεῖν δὲ ποιεῖ λωρῶου (sic) μήτρα ξηρὰ κοπεῖσα καὶ ποθεισα. πιέτωσαν δὲ ἀμφοτέρω. Καὶ λιπόζωστις δέ, εἰ ἄρρη, ἀρρενοτοκῆσαι ποιεῖ πινομένη. εἰ δὲ θήλεια, θηλυτοκῆσαι. πινέτωσαν δὲ ἀμφοτέρω σελήνης ἀξαναούσης ἐπὶ ἡμέρας ιβ'.

λδ'. *Πρὸς γυναῖκα φθαρεῖσαν δοκεῖν εἶναι παρθένον.*— Σύμφυτον βοτάνην λειώσας ὑπόθεσ ἢ στυπτηρίαν σχιστὴν μετὰ δάφνης φύλλων ζέσας προσκλυζέσθω.

λε'. *Πρὸς γνῶναι γυναῖκα, ἐὰν ἐστὶ παρθένος.*— Βαλὼν εἰς ἀγγεῖον καινὸν φακόν, ποιήσον τὴν γυναῖκα οὐρῆσαι ἐν αὐτῷ καὶ ἐὰν φουσηθῶσι, παρθένος ἐστίν, εἰ δὲ μή, ἔφθαρται. *Ἄλλο.* Γαγάτην λίθον κάπνισον καὶ ἐὰν οὐρήσῃ ἑαυτὴν ἐφθαρμένη³ εἰ δὲ μὴ οὐχί.

λς'. *Πρὸς γυναῖκα, ἵνα μηκέτι πορνεύῃ.*— Χολὴν ἰχθύος τοῦ λεγομένου καύρου ἄλειψον τὸ φυσικόν σου καὶ συγγένου μετ' αὐτῆς καὶ οὐκέτι πορνεύσει εἰς ἄλλον. *Ἄλλο διὰ πείρας.* Γρασκόου φά ὄκλασον καὶ ἄλειψον τὸ μόριόν σου καὶ συγγένου μετ' αὐτῆς· ἐὰν δὲ τούτου f. 15^ν ἰχθύος τοῦ καύρου χρῆσι, οὐκέτι συμμιγνύσεται μετ' αὐτῆς ἄνθρωπος.

λς'. *Πρὸς ὁμολογῆσαι τοὺς μοιχοὺς αὐτῆς.*— Μαγνήτην λίθον τρίψας δὸς πιεῖν μετὰ οἴνου ἀκράτου καὶ τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνη μὴ λούσεται, καὶ τῇ ἐσπέρᾳ, ὅτε ὑπάγῃ καθεύδειν δὸς αὐτὰ πιεῖν καὶ μηκέτι ἐτέρῳ γεύσεται· καὶ τῇ νυκτὶ κάθειδε μετ' αὐτῆς καὶ ὁμολογήσει τοὺς μοιχοὺς αὐτῆς. *Ἄλλο.* Ὀρριμίου τοῦ ἡμέρου τὸ δίκρανον ὁστοῦν θές ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῆς κοιμωμένης καὶ ὁμολογήσει τίνος φρονεῖ καὶ τίς αὐτὴν ἔσχηκεν· τὸ αὐτὸ δὲ ποιεῖ καὶ ἡ ἄλυσσος βοτάνη.

λη' *Ἡδονικά.*— Λαβὼν μήτραν λαγωῦ τηγάνισον ἐν χαλκῷ τηγανίῳ ἰώσαντι, ἐπιβάλλων ροδίνου ἐλαίου λίτρ. γ' εἶτα λείψον μύρῳ εὐώδει στέατος³ < δ', κόπρου⁴ κορκοδείλου < α', χυλοῦ σκορπιού, ῥοῦ αἱματώδους < β', μέλιτος < δ', τινὲς δὲ καὶ στέατος στρουθίου προσπλέκουσι βραχύ. αἴλουρον ἀποθανοῦσαν λοῦσον σποδῶ ἡμέρας γ'. | καὶ ἐξέρχεται αὐτῆς⁵ f. 16^τ ἢ μήτρα· τοῦτο πενιχρὰς γυναικὸς μὴ ποιήσεις, πάντα γάρ σοι παρέξει ταῦτα. *Ἄλλο, ὥστε ὑλάττειν καὶ παντοίας φωνὰς ἀποτελεῖν.* Κόκκον κνίδιον χωρὶς τοῦ φλοιοῦ < β', σμύρνης < β', πεπέρεως < β', κισσοῦ μέλανος κοκ. ιβ', σταπίδος (sic) ἀγρίας < β', σκολήκων, ἐχόντων τὰς οὐράς, τῶν ἐν τοῖς λουτροῖς εὐρισκομένων < β', μέλιτος τὸ ἀρκοῦν, ὥστε γενέσθαι εὔχρηστον.

[ ] *Περὶ τῶν ἐν τοῖς μασθοῖς γινομένων παθῶν.*— Μασθῶν φλεγμονὰς θεραπεύει(ς), σεῦτλα εἰς ἔλαιον ἐψήσας, ἕως ἂν τακῶσι, καὶ λειώσας ἐπίβαλλε τῷ ἐλαίῳ κηρόν, καὶ ποιήσας κηρωτὴν σὺν τοῖς λελειωμένοις σεύτλοις κατάπλασσε· ἢ ἀνδράχνης χυλὸν σὺν στέατι χηνεῖῳ καὶ ῥοδίῳ ἐλαίῳ κατάχριε ἢ ψοῦ τὸ πυρρὸν μετὰ ῥοδίνου καὶ βουτύρου κατάχριε.

¹ κνύμενα ² γόνιμον ³ στερεὸς ⁴ κόπρος. ⁵ αὐτοῦ.

[ ] *Πρὸς τὰς¹ δὲ ἀπὸ τοκετοῦ πασχούσας² θεραπεύει.*—Ταῖς³ δὲ ἀποθρομβούσαις⁴ τὸ γάλα καὶ πάθεισι, δεόμενα (sic) τραύματα καὶ ἐρυσιπέλατα διὰ πείρας, ὄστρακος ἐκ λιβάνου
f. 16^v Γ° β'. | ψιμμύθιου Γ° ε', μυολάδου (?) Γ° α', ἀσβέστου Γ° α', κηροῦ Γ° ο, ἐλαίου τὸ ἀρκοῦν, ποιήσας ἔμπλαστρον ἐπιτίθει.

[ ] *Πρὸς μασθοὺς σκληραίνοντας.*—Σηρικοῦ μέρος α', πίσης μέρη β', ῥητίνης μέρη γ', ἐλαίου λίτρο. β', ἔψαι τὸ σηρικοῦν μετὰ τοῦ ἐλαίου ἕως ἀμόλυτον (sic), καὶ οὕτως ἐπιβαλλε τὰ τηκτὰ καὶ ποιήσας ἔμπλαστρον ἐπιτίθει.

μγ'. *Πρὸς μασθῶν⁵ καρκινώματα.*—Κισσοῦ φύλλα ἐψήσας μέχρι τακερωθῶσι κατάπλασσε καὶ τῷ ἀποζέματι πυρία. Ἄλλο. Λιθάργυρον χρηστήν, χαλκὸν κεκαυμένον, μόλυβδον κεκαυμένον σὺν ἐλαίῳ ἐψήσας κατάχριε.

μδ'. *Πρὸς μασθῶν πᾶσαν διάθεσιν.*—Λαγωῦ πιτύαν μετὰ ὕδατος λειώσας, κατάχριε ἢ κίμωνιαν γῆν ἢ χίαν, ὁμοίως ψιμμύθιον ἢ λιθάργυρον σὺν ἐλαίῳ καὶ ὄξει λειώσας, κατάχριε.

με'. *Πρὸς μασθῶν δόνας.*—Πηγάνου χυλόν, ἡδυόσμου χυλόν, αἰεζώου, στρύχου, κορίου, κισσοῦ, περδικίου καὶ κράμβης χυλόν, βούτυρον ὀλίγον, φῶν τὸ πυρρόν, ἐλαίου ῥοδί-
νου, πάντα ἐνώσας χλιαρὰ ἐπίχριε τούτῳ. Καὶ ἐρυσιπέλατα ἰᾶται.

f. 17^r | μζ'. *Πρὸς γάλα ἐγεῖραι.*—Σήσαμον σήσας καὶ λειώσας ἐν θερμῷ δὸς πιεῖν. *Γαλαστικά.*—Ἰ... κυμίνου δὸς πιεῖν.

< > *Γάλα κατασπᾶσαι γυναικός.*—Πεπέρεως, ζιγγιβέρεως, κυμίνου αἰθιοπικοῦ, πηγάνου σπέρμα, ἐκάστου ἴσα λειώσας σὺν οἴνῳ εὐώδει, ποιήσον τροχίσκους ὀβολοαίους, καὶ πάρεχε οἴνω μελίτη νήστει πίνειν· προπινέτω δὲ πρῶτῃ ἡμερῶν χυλὸν πυροῦ σὺν μαράθου ῥίζης· καὶ σήσαμος σὺν ὕδρομέλιτι, ἢ ὄκιμος ἢ σιύρνα ἢ λίβανος ὁμοίως <ποιεῖ>.

< > *Γάλα σβέσαι γυναικός.*—Θαλάσση θερμῇ κατάντλει, στρύχου χυλόν ἐπίχριε, ψιμμύθιον λεῖον ἐπίπασσε. Ἐὰν δὲ φλεγμαίνωσιν οἱ μασθοί, κιννάμωμον μετὰ ἀφρονίτρον ἴσα λειώσας ἀναλάμβανε κηρωτῆ ῥοδίνη καὶ ἔμπλαστρον ἐπιτίθει κατὰ ὄλου τοῦ μασθοῦ, ἢ κίμωνιαν ὄξει λειώσας ἐπίχριε ἢ χίαν γῆν ὁμοίως.

< > *Πρὸς μασθοὺς διατηρῆσαι μικρούς.*—Μελισσίαν βοτάνην λειώσας εἰς ἔμπλαστρον ἐπιτίθει κατὰ τὸν μασθὸν μόνον καὶ μὴ ἐν πλείῳ τόπῳ· ἢ κώνειον καταπλασσόμενον ἐπὶ ἡμέ-
f. 17^v ρας γ', ἢ μήκωνος σπέρμα σὺν ὕδατι ὀμβρίῳ. | ἐψηθὲν καὶ λειωθὲν καὶ καταπλασθὲν ἐπὶ ἡμέ-
ρας γ' ἐπιδεσμῶν φασκία.

μβ'. *Πρὸς μασθοὺς κεχαλασμένους ὀρθῶσαι.*—Λαβὸν γῆν, ἣν οἱ γναφεῖς χρῶνται, ἔστω ἐπιλύμματα (sic), μέρος α', μέλιτος βραχὺ λειώσας κατάχριε· ἢ ψιμμύθιον ἀναλαβὸν χυλῷ ὕοσκύμου, ἐπιβαλὼν ἐλαίου σχοινίνου τὸ ἀρκοῦν, ἐπίχριε τοὺς μασθοὺς.

μγ'. *Πρὸς μασθοὺς διατηρῆσαι μικρούς⁵ καὶ ὀρθοῦς.*—Λαβὸν φύλλιον ῥίζαν, σελίηνης

¹ τὰς... ² πάσχοντας ³ τοῖς ⁴ ἀποθρομβούσαι ⁵ μασθοῦς.

⁶ On the pag. 4^v of the same cod. and before Metrodora's work there are several recipes on the same matter, i. e. «Μαστοὺς ὀρθοῦς φυλάξαι» στυπτηρίαν καὶ ἔλαιον συλλέξας ἔχε εἰς μολυβοῦν ἀγγεῖον καὶ χρεῖτε τοὺς μασθοὺς ὀλίγας ἡμέρας ἐάσας καὶ μικροὶ διακμένουσι»— «Ὄρθοῦς καὶ μικροὺς διαμεῖναι¹, Γῆς πηλοποιητικῆς, κηκίδος σὺν μέλιτι λεαίνης καὶ ποιήσας κηρωτῆς² πάχους ἀπόθου καὶ χρῶ. Ὅταν δὲ ξηρανθῇ προσκαλυζέσθω ὕδατι ψυχρῷ». «Ἄλλο. Μασθῶν ὄγκους παῖσαι³ ἔσσι δὲ καὶ ὀμφαλικόν. Ἐρέγγμου (sic), πυρίνου ἀλεύρου, κηκίδος, βαλαυστίων αα Γ° α', ἔψε ἐν ὕδατι, ὅταν δὲ δεσμοθῆ ἐπιτίθει σπόγγον καὶ ἐπιδέσμων χρῶ».

¹ διαβῆναι ² κηρωτῆν

ληγούσης, τοῖς μασθοῖς συμφασκίωσον. Εἰ δὲ θέλεις πειρᾶσαι, κριῶ ἢ μίσχῳ περιᾶψε κατὰ τῶν κεράτων καὶ εἰ μὲν ἐφύησαν τὰ κέρατα, μένουσιν ἐν τῷ αὐτῷ καὶ οὐκ ἀΰξουσιν· εἰ δὲ οὐκ ἐφύησαν, οὐ προέλθουσιν· τὸ αὐτὸ ποιεῖ καὶ ἡ μελισσία βοτάνη.

μδ'. **Ἄλλο.** Κώνειον λειώσας κατάπλαττε, στυπτηρίαν σχιστὴν < β', κηκίδος ὀμφακίνης < β', κόψας λεία, μίξας οἶνῳ αὐστηρῷ μέλανι καὶ ποιήσας κηρωτῆς πάχος, διάχριε τοὺς μασθοὺς κύκλῳ· καὶ ἐπίπλασσε γῆν σαμίαν καὶ κιμωλίαν ἢ ψιμμίθιον.

με'. **Μασθοὺς ποιήσεις στιλβούς καὶ καλοὺς.** — Ὁρόβων οἶνῳ εὐώδει διαλύσας, κατάπλασσε, ἢ τήλεως ἀποζεομένης οἶνῳ καὶ λειωμένης κατάπλασσε, ἢ λινόσπερμον λειώσας f. 18^ν ὁμοίως ἢ πτισάνης χυλὸν ἢ σιμιδάλεως σὺν οἶνῳ ἢ ἀμύλῳ ὁμοίως ἢ ψιμμίθιον καὶ λιθάργυρον σὺν οἶνῳ λειώσας κατάπλασσε.

νς'. **Πρόσωπον ποιῆσαι λευκὸν καὶ στίλβον.** — Στυπτηρίαν λευκὴν, ὕδατι λειώσας, ἐπίχριε, ὄψῃ καὶ πρῶτῃ νίπτε ἢ χίαν γῆν ἢ κιμωλίαν ἢ νίτρον ἢ λιθάργυρον ἴσα λειώσας σὺν ὄξει ἐπίχριε, ὄψῃ καὶ πρῶτῇ.

νζ'. **Πρόσωπον λαμπρὸν ποιῆσαι.** — Τοῦτο ἐχρήσατο Βερονίκη ἡ βασίλισσα τῆς Αἰγύπτου ἢ μετακληθεῖσα Κλεοπάτρα. Ἐλάφειον κέρας, βαλοῦσα εἰς γύτραν καινήν¹, ὥπησεν εἰς καμίνιον καὶ ἐξελοῦσα εὔρε κατάλευκον· τοῦτο λειώσα(σα)² μετὰ γάλακτος ἐχρίετο.

νη'. **Ἄλλο.** Μελάνθιον καὶ τήλην καὶ λινόσπερμον λειώσας σὺν οἶνῳ εὐώδει κατάπλασσε.

νθ'. **Πρόσωπον ποιῆσαι στίλβον.** — Ἀμυλον καὶ ὄροβον καὶ σιμιδάλιν μετὰ ψοῦ τὸ λευκὸν ἐπίχριε· χυλὸν χόνδρου καὶ χυλὸν πτισάνης μετὰ μέλιτος ἐπίχριε.

Νίμματα προσώπου, τραχήλου³ καὶ χειρῶν καὶ ποδῶν. — | Κιμωλίαν λίτρο. α', γῆν χίαν f. 18^ν λίτρο. β', ἴρεως ῥίζης λιτρο. ζ', στρουθίου ῥίζης Γ° ζ', ἄρου ῥίζαν ξηρὰν Γ° β', κυκλαμίνου ῥίζαν Γ° ζ', κόψας καὶ σήσας ἀπόθου· ἐπὶ δὲ τῆς χρείας τὸ αὐταρκές λδε καὶ σὺν οἶνῳ εὐώδει κατάχριε. Καὶ ὅταν ἄρξηται ξηραίνεσθαι ὕδατι ἀπονιπέσθω καὶ ἀπόμασσε ὀθωνίῳ καθαροῦ.

⟨ξα'⟩. **Εὐωδία σώματος καταπαύσει⁴.** — Ρόδων ἀβρόχων ξηρῶν < β', σμύρνης καθαρᾶς < κ', ἴρεως ῥίζης < ι', λειώσας σὺν οἶνῳ εὐώδει ἀνάπλαττε τροχίσκου. ἐπὶ δὲ τῆς χρείας οἶνῳ εὐώδει λειώσας ἀπὸ λουτροῦ κατάχριε.

ξβ'. **Θυμαμάτων σκενασίαι.** — Νάρδου στάχυς, κασίας, καλάμου ἀρωματικοῦ, κυτέρου, κρόκου, κόστου, λιβάνου, σμύρνης, στύρακος, ἐκάστου ἴσον· σταφίδας γιγαρτικᾶς, οἴνου εὐώδους, μέλιτος καλοῦ· τὰ ξηρὰ κόπτε καὶ σῆθε. Καὶ ἐπίβαλλε τοῖς τηκτοῖς καὶ ἀνάπλαττε τροχίσκου. Ἐπὶ δὲ τῆς χρείας τίθει ἐπ' ἀνθρώπων καὶ θυμιά.

ξγ'. **Ἄλλο. Σκενασία θυμιάματος.** — Καρσοφύλλου Γ° α', κασίας Γ° β', σμύρνης, ῥόδων, ἀμώμου αα Γ° δ', καλάμου Γ° γ', κόστου | φύλλου αα Γ° α', βαλσάμου τὸ ἀρκοῦν. f. 19^ν

Ἄνδρομάχου. α' Θηριακὴ Ἄνδρομάχου. Ἀρτίσκων σκιλιτικῶν Γ° ζ', ἠδυχοῦ μίγματος Γ° γ', πεπέρεως Γ° γ', ῥόδων ξηρῶν, ἀγαρικοῦ σκορδίου, βουνιάδος ἀγρίας, ἴρεως, κινναμώμου, κασίας, γλυκορρίζου χυλοῦ, ὀποῦ βαλσάμου, ζιγγιβέρεως, κρόκου, ἀνά < ιβ', ῥέου, πενταφύλλου ῥίζης, καλαμίνθης ὀρεινῆς, πρᾶσιου κόμης, στίχων κορύμβων καὶ φύλλων πετροσελίνου, κόστου, πεπέρεως λευκοῦ, πεπέρεως μακροῦ, δικτάμνου, λιβάνου ἄρρενος, ἀκόρου, σχίνου ἄνθους, τερεβινθίνης χίας, κασίας, ναρδοστάχυος ἀνά < ζ', γεντιάνης, πολιοῦ κόμης στύρακος καταλάτου, σεσέλεως, θλάσπεως σπέρμα, ἄμεως σπέρμα, χαμαιδρυος κόμης, ὑποκυ-

1 κενὴν 2 λιωσα 3 τραχεῖ 4 καταπασ

στίδος χυλόν, βαλαβίθρου φύλλου, νάρδου κελτικῆς, ἀνίσου, ῥέου, κορίου ξηροῦ, φοῦ, ἀκακίας, ὑπερικοῦ κόμμεως, καρδαμώμου σπέρμα ἀνά < δ', δαύκου, χαλβάνης, ὀποπάνακος, σαγαπήνου, ἀσφάλτου ἰουδαϊκοῦ, κενταυρίου λεπτοῦ κόμης, καστορίου, ἀριστολογίας ἀνά < β', οἴνου γλυκέος ξεστ. β', μέλιτος ξεστ. β'.

- f. 19^v β'. *Θηριακὴ ἄλλη*. ποιεῖ πρὸς τὰ τῶν θηριῶν καὶ ἐρπετῶν δῆγματα καὶ πρὸς κωλικούς καὶ δυσεντερικούς· καστορίου, στύρακος, ὑοσκυάμου σπέρμα, ὀπίου, μήκωνος, ἀσάρου < α', μέλιτος ἐφθοῦ τὸ ἀρκοῦν.

Ἀνδρομάχου.—*Θηριακὴ πρὸς τὰς τῶν θανασίμων φαρμάκων καὶ πρὸς ἀσπιδοθήκτους καὶ ὀχεοθήκτους, σκορπισπλήκτους καὶ φαλαγγίον.* Ἴρεως, ὀποπάνακος, λιβανωτίδος ῥίζης, ὀπίου, ζιγγιβέρεως ἀνά < δ', ἀριστολογίας < θ', πηγάνου ἀγρίου < ε', κυμίνου < γ', ζιγγιβέρεως, καστορίου, ἐρύλλου ἀνά < γ', ἀλεύρου ὀροβίου < ιζ', μέλιτος τὸ ἀρκοῦν. Θερμαίνει καὶ ξηραίνει κατὰ τὴν πρώτην τάξιν, ἔστι δὲ λεπτομερὴς καὶ διὰ τοῦτο καὶ διαφορητικὴ καὶ ἀραιωτικὴ. Εἰ μὲν οὖν εἴη χλωρὸν ἐναφειψὲν αὐτὸ δεῖ τῷ ἐλαίῳ, ἐν ᾧ βραχὲν¹ τὸ ἄνθος ἠλιωθῆ. Εἰ δὲ ξηρὸν² εἴη, ὄξει ὀλίγῳ προνοτισθέν, ἔπειτα³ ἐψόμενον σὺν τῷ ἐλαίῳ ἐπιτήδειον γίνεται. Ἐφ' ὧν ὁπότε τὸ ἔλαιον ἢ ὕλη πέπαιται τοῖς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν διαφορεῖ καὶ ἐτέραν οὐκ ἐπισπάται, οὐπερ οὐδενὶ τῶν ἄλλων συντετύχηκε φαρμάκων. Νασεφῶ δὲ ὁ αἰγύπτιος f. 20^v παρακελεύεται αὐτὸ τὸ ἄνθος τῆς χαμαιμήλου καθαρὸν ἀκμαιότατον συλλέγειν καὶ κόπτειν ἐν ὄλμῳ, ἔπειτα λύνει ὧν μάλα ἐν θυτῆ καὶ ἀναπλάττειν τροχίσκους συμμέτρους καὶ ξηραίνειν ἐν σκιᾷ ἀκριβώτατα καὶ ἀποτίθεισθαι. Ἐπὶ δὲ τῆς χρείας λειώσαντα τροχίσκον ἕνα καὶ ἐπιβάλλοντα ἐλαίου πρωτείου⁴ τὸ ἀρκοῦν, χρίειν τὸ πᾶν σῶμα ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, ἐπὶ τῶν πυρεσσόντων⁵ πάντων καὶ θάλλειν τὸ σῶμα σκέπη, κινηθήσεται γὰρ ὁ ἰδρῶς χρηστὸς φησὶν ἐπὶ τῶν σωθησομένων καὶ ἀπαλλαγῆσονται τοῦ πυρετοῦ⁶ καὶ πεπειράται τοῦτο ἐπὶ πλείστων καὶ ἀρμόδιόν ἐστι μάλιστα ἐν ὀδοιπορίας ἔχειν τοῦτο διὰ τὸ εὐμετακόμιστον⁷ παρακελεύεται δὲ καὶ ποτίζειν τοῦ τροχίσκου τοὺς πυρέσσοντας ὅσον $\overline{aa}$ < α', μεθ' ὕδατος θερμοῦ. *Ἄλλο.* Τῶν μὲν ῥόδων ἢ δύναμις ἐξ ὕδατώδους καὶ θερμοῆς σύγκειται δυνάμει, ἐκ δύο ποιότητων⁸ ἀναμειγμένης πικρᾶς καὶ στυφοῦσης, διὰ τοῦτο ἔστι καὶ εὐστόμαχα γῆς ἔντερα.

- f. 20^v κε'. *Ἄλλο.* Μεγάλως δὲ πεπίστευται ἡ ρίζα τῆς κυκλαμίνου· καθαίρει ἰκτερικούς καὶ οἷς ὑποχύσεις χολῆς εἰς ὄλον τὸ σῶμα περὶκεῖται (sic), δίδεται δὲ ἀνά < β', ἢ καὶ πρὸς δύναμιν. Ἔστι δὲ καὶ ἔρρινον κεφαλῆς θαυμαστόν, τῆς μὲν ῥίζης ἀνά < α', καρυοφύλλου δὲ κόκκους κγ'· καὶ ἐμφυσωμένη διὰ μυκτῆρων καθαίρει καλῶς τοὺς παχεῖς καὶ γλίσχρους χυμούς, ὅθεν ἰᾶται τὰς χρονίας κεφαλαλγίας.

Κυάμινον.—Πεπίστευται δὲ καὶ τὸ κυάμινον ἄλευρον ποιεῖν ἐπὶ τε τῶν περὶ τὰ νεῦρα τε καὶ ὀστοῦν θλασμάτων δι' ὄξυμέλιτος προστιθεμένου.

Περὶ πηγάνου.—Τοῦ δὲ⁹ ἡμέρου πηγάνου ὁ χυλὸς σὺν μέλιτι μιγείς ὄξυδερκίαν παρέχειν πεπίστευται· ὠφελεῖ δὲ καὶ ποδαγωγικούς καὶ γονάτων ὄγκους πάνυ ὀνήνησιν.

Περὶ τῆς ἱερᾶς βοτάνης.—Λέγει δὲ Ἀρχιγένης ὅτι ἐφομένη σὺν ἐλαίῳ ἢ βοτάνῃ αὐτῇ ἰᾶται πᾶσαν χρονίαν κεφαλαλγίαν καὶ τὰς ῥεούσας τρίχας ἐπέχει. τὸ δὲ ἀφέψημα τῆς ῥίζης διακρατούμενον ὀδονταλγίαν παύει καὶ τὰ ἐν στόματι ἔλλη ἰᾶται· πρὸς ἐλεφαντιῶντας δίδου ὁμοίως τὸ ἀφέψημα.

Ἀντίδοτος πρὸς αἰμορροοῦντας καὶ ῥοῦν γυναικεῖον ἐμμήνων καὶ αἰμορροῖδων

¹ βραχὸν ² ξηρὰ ³ ἐπὶ τὰ ⁴ ἐλαίῳ πρωτίῳ ⁵ πυρεγόντων ⁶ τῷ πυρετῷ ⁷ διὰ τοῦ εὐμετακομητοῦ ⁸ ποιότησιν ⁹ τὸ δὲ

σταλτική διὰ πείρας.—Στροβίλων κεκαθαρμένων < α', νόρδου στάχεως < α', κρόκου < δ', άνίσου < α', φοίνικας βεβρεγμένους¹ εις οἶνον στυφόν ἢ εις ὄξυκραμα < δ', κόψας, σήσας, ἀνάλαβαν σὺν τοῖς φοίνιξι λελειωμένους² καὶ ποιήσας τροχίσκους ζ', ἐπὶ τῆς χρείας δίδου β', μεθ' ὕδατος κυάθου β'.

β'. *Αἵμοπτοικούς παύει.*—'Ακρεμόνες βάτων μετ' ὄξους ἀποτιρωθέντες καὶ πινόμενοι, εὐθέως τὰς ἀναγωγὰς τοῦ αἵματος παύουσι³.

Πρὸς αἷμα ἀπὸ τῶν ἐντὸς φερόμενον στέλλει.—Χαμαίδρον εις οἶνον παλαιὸν στύφον<τα>⁴ ἀποτιρώσας, δίδου πίνειν⁵ θερμὸν ἐπὶ ἡμέρας γ'.

Αἵμοπτοικοῖς δόκιμον.—'Αμύλου, ψιμμιθίου, λιβάνου, λημνίας σφραγίδος, ἴσα, ποιήσας ξηρίον δίδου κοχλιάριον α' μετ' ὄξυκράτου.

Περὶ ἀντιφαρμάκων.—'Αντιφάρμακον Δημοκράτους. Πηγάνου φύλλα κ', ὀριγάνου κόμης κοκκία α', ἐλάτια καρύου, ταῦτα λεία λαβὼν βάλλεις χύδην⁶ ! προσέσθιε ἐγεθθεῖς ἀπὸ f. 21^v κοίτης καὶ ἐκφεύξιε θάνατον κεκορεσμένον.

ζ'. *'Αντίδοτος.*—'Απελέγχουσα πᾶν δηλητήριον δοθέν, πάραυτα τάναντία⁶ κινούσα καὶ ἀναγκάζουσα⁷ ἐμείν τὸ ληφθὲν δηλητήριον. Λημνίας σφραγίδος, ἀρκευθιδων, αᾶ < α', περιβέλια, παραχέων ἔλαιον καὶ ἀναλαβὼν δίδου καρύου ποντικῶ τὸ μέγεθος μετὰ εὐκράτου⁸ ἢ ὀριγάνου, μετὰ κονίας στακτῆς καὶ γλυκῆως προπότιζε.

ζ'. *Βηχικὸν ἀναγκαῖον,* πρὸς βῆχα, χρονίαν δύσπνοϊαν, πλευριτίην, ἐμπυϊκούς: πεπέρεως λευκοῦ Γ° γ', καρδαμώμου Γ° α', ὀπίου Γ° γ', ζιγγιβέρεως Γ° γ', κρόκου Γ° γ', θείου ἀπύρου Γ° γ', μέλιτος ἀπαφρισμένου λιτρ. Γ'. 'Η δόσις καρύου ποντικῶ τὸ μέγεθος. Δύσπνοϊαν θεραπεύει πόσεσιν ὀλίγαις σὺν μελικράτῳ, βῆχα ὁμοίως. 'Επὶ κοιλιακῶν καὶ δυσεντερικῶν ὕδατι μγνύνει κηκίδος ὀμφακίτιδος ἢ ἀκάνθης αἰγυπτίας κοχλιάριον μικρὸν⁸ α'.

η'. *Βηχικὸν διὰ πείρας.*—Δαφνόκοκκα γ', πέπερι κοκκία θ', λειώσας ὕδατι, χρῶ.

θ'. *Βηχικὰ καταπότια.*—Στύρακος, κενταυρίου⁹, ὀπίου θηβαϊκοῦ, χαλβάνης, ἴσα ἀναλα- f. 22^v βὼν ποιεὶ κοκκία ὀροβιαῖα καὶ δίδου γ' εις κοίτην.

ι'. *Γυναικα μὴ συλλαμβάνουσαν συλλαβεῖν καὶ ἐὰν ἦ στεῖρα δόκιμον.*—Μετὰ τὰ λόγια αὐτῆς εὐθύς, δρακοντίαν βοτάνην λαβὼν, ἀπόξεσον τέταρτον ἢ καὶ πέμπτον⁹ οὐθ' ὥστε ἀπαξ ζέειν καὶ ἐκχέειν τὸ πρῶτον καὶ οὕτως ἐφεξῆς καὶ ποιήσας πατέλλην ἄρτησον οἰνογράφῳ ἐλαίῳ, οἷς καὶ ποίησον νήσει φαγεῖν ἐκτὸς ἄρτου¹⁰ εἶτα ἄποτος μεινάτω ἐπὶ πλείστας ὥρας καὶ ἄβρωτος, συλλήψεται γὰρ ταχέως¹⁰ ἄχρι δὲ τριῶν ἡμερῶν μὴ λούσεται μετὰ τὸ φαγεῖν διὰ πείρας ἐστίν.

ια'. *Γυνή, ἐὰν τρίχας ἔχη εἰς τὸν πώγωνα, ὥστε ἀποπεσεῖν καὶ μὴ φυῆναι.*—Βουφθάλμου ἀγρίου καὶ κόπρου αἰγὸς καὶ νίτρου ἴσα λειώσας, ὕδατι ἀνάλαβε καὶ κατὰχρει καὶ μετ' ὀλίγον ἀπόλουε εις βαλανεῖον¹⁰ καὶ εἰσελθοῦσα χρονιζέτω ἔσω¹¹ καὶ ὅταν ἐξέλθῃ, εὐρήσεις τὰς τρίχας μεμαδημένας¹⁰ καὶ οὐκέτι ἀνακτῆσονται. Δόκιμὸν ἐστίν.

ιβ'. *Γλωσσαν λελεπτυσμένην καὶ οὐρανίσκον πυρέσσοντα θεραπεῦσαι.*—Γλαύκιον εις¹¹ f. 22^v κόνιν μεθ' ὕδατος λειώσας ἐπίχρει καὶ εὐθέως θεραπεύσεις ὅλον τὸ στόμα.

ιγ'. *Γλωσσαν τραχεῖαν καὶ στέλον πέμπουσαν θεραπεῦσαι.*—Κορίου σπέρμα λειώσας μετ' οἴνου χρῆτε καὶ διακλύζου. Σιέλου δὲ πολλοῦ γενομένου, κηκίδα καὶ στρύχον μετ' ὄξους συλλειώσας, διάκλυζε.

¹ βεβρεγμένους ² λελειωμένους ³ παύει ⁴ στύφον ⁵ πίν ⁶ παραυτάναντιαν ⁷ ἀναγκάζουσαν ⁸ εὐκράτος ⁹ κοτζουβρίου ¹⁰ μεμαδυομένας ¹¹ ἴσα.

ιδ'. *Γαστρὸς ῥύσιν στείλαι.*—Τράγειον (sic) ἢ παρειήσας εἰς οἶνον αὐστηρόν, δὸς πίνειν κύαθον α', καὶ παραχρῆμα στέλλει.

ιε' *Δυσεντερικοῖς πατέλλην, ποίει καὶ αἰμοποτικοῖς.*—Λαβῶν συμφύτου ῥίζας, ἔψε ἐπιμελῶς καὶ καρυότιδας· εἶτα ἀρτύσας ἐπίβαλε ψά καὶ δὸς φαγεῖν.

ιζ'. *Διοσπολίτης ποιῆτ' πρὸς τὰ διατρέχοντα πνεύματα καὶ ὀξυρεγμίας καὶ δυσπεψίας.*—Κυμίνου πεφρυγμένου Γ° γ', πετροσελίνου Γ° ας', ζιγγιβέρεως Γ° α', πεπέρεως Γ° α', πηγάνου φύλλων χλωρῶν Γ° β', βερνικαρίου Γ° ς', μέλιτος ἀπαφρισμένου τὸ ἀρκοῦν.

f. 23^r ιζ'. *Ἐπομφάλιον καθαρτικὸν διὰ πείρας.*—Ἐπιτιθέμενον τῷ ὀμφαλῷ δακτύλων δ', κατὰ τετράγωνον ἴσον· μετὰ δὲ τὴν ἐπαρκῆ κάθαρσιν ἀφαίρει, κατὰγει δὲ καὶ ἔμβρυα νεκρὰ καὶ ζῶντα· ἥρας ἀλεύρου Γ° α', σαμμωνίας Γ° α', κνιδοκόκκου Γ° δ', ἔλλεβόρου λευκοῦ Γ° α', ζιγγιβέρεως < δ', ἐλατήρος Γ° β', τιθυμάλλου ὀποῦ Γ° β', χολῆς ταυρείας Γ° ας', τερεβινθίνης Γ° ας', λαθυρίδων Γ° α', λειώσας ἅπαντα ἀναλάμβανε καὶ ἐπίπλασε εἰς θρόνιον ἢ ἐπίχριε· δόκιμόν ἐστιν.

ιη'. *Ἐμμηναγωγὸν διὰ πείρας.*—Ὅστε καὶ πρεσβυτικάς ἔξεις κρίνειν καὶ ἄγειν αὐτῶν τὰ ἔμμηνα· ζιγγιβέρεως τρώγλης < α', γλήχωνος < ας', σεσήλης Γραμ. ας', λεία ποιήσας, δὸς πίνειν μετὰ οἴνου καλοῦ· δόκιμον.

ιθ'. α') λίθου γαγάτου < β', χαλβάνης < α', συμμίξας καὶ περιτυλίξας καλῶς τὴν γυναικα ὑποκάπνιζε. Καλὸν καὶ δόκιμόν ἐστιν. β') ἐλελίσφακον, πήγανον, γλήχωνα, ἀρτεμισίαν, ἀνήθου ἀνά Γ° α', πεπέρεως κοκκία κ', ζέσας σὺν ὕδατι ξέστ. β', ἔως ληφθῆ ξέστ. α', πρόσ-
f. 23^v πλεξον μέλιτος τὸ ἀρκοῦν καὶ δίδου πίνειν νήστει κυάθους β'· πιούσης | δὲ αὐτῆς κέλευσον αἰωρηθῆναι¹ καὶ θαυμάσις.

β'. *Ὅστε καὶ τὰς δυσχρόους εὐχρ(ο)ωτέρας ποιῆσαι*—γάλα βόειον μετὰ ἐλαίου ὀμφακίνου μίξας, δὸς πίνειν καὶ θαύμασον.

Ἐμμηνα καὶ οὖρα ἄγον ἀκινδύνως.—Χαμαίμηλον ξηρὸν κόψας, σήσας, οἶνω ἀναλαβῶν, δίδου καρῦου ποντικοῦ τὸ μέγεθος μετὰ οἴνου.

κ'. *Ἐντατικὸν ποτόν.*—Λιβάνου ἄρρενος Γ° α', ζιγγιβέρεως τρώγλης Γρ. α', εὐφορβίου κεράτ. γ', πεπέρεως Γρ. ε', σατύρου Γρ. α', ἐπιθυμίου Γρ. α', εὐζώμου σπέρμα Γρ. ς', ἀναλάμβανε γλυκεῖ κρητικῇ καὶ ποίει τροχίσκους αᾶ < α'· τροχίσκος α' μετὰ κονδίτου εἰς ἐμβάτην.

κα'. *Ἐντατικὸν ἡδονικὸν καὶ εὐσύλληπτον.*—Εἰ γὰρ πρὸ ὥρας τῆς συνουσίας πάσει τὸ αἰδοῖον αὐτοῦ καὶ συνέλθει, οὐκ ἐπιγνώσεται αὐτὸ² ἢ γυνὴ διὰ τὴν πολλὴν ἡδονήν. Ἐάν δὲ ἡ γυνὴ ἐν κρῶδει (sic) ἀναλαβοῦσα πρόσθεται, ἔσται ἔνστασις μεγάλη καὶ ἡ ἡδονὴ τοῦ ἀνδρός. σατυρίου σπέρμα Γ° ας', πεπέρεως < α', στυπτηρίας σχιστῆς < β', ξηροκηροῦ καλοῦ Γ° β', ἐν ὑαλίνῳ ἀγγεῖφ ἀπόθου.

f. 24^r | *Χρῆσματα. ἔντατικὸν χρῆσμα.*—Εὐφορβίου, εὐζώμου σπέρμα, πεπέρεως, σατυρίου ἀνά Γρ. ς', ὑποβαλασάμου, δαφνίνου αᾶ < δ', χρῶ κατὰ τῆς ὀσφύος, ἤτρου καὶ τοῖς μορίοις. *Ἄλλο.* Εὐζώμου σπέρμα Γρ. β', πεπέρεως Γ° α', λειώσας μετ' οἴνου, πότιζε. *Ἄλλο.* Ἀνήθου σπέρμα ὄριμον < α', σὺν οἶνω λειοτριβήσας, δὸς πιεῖν.

κβ'. *Ποτόν.*—Ἐντατικὸν ποτόν διὰ πείρας. Σκίγκου οὖρᾶς καὶ ζιγγιβέρεως, καρδάμιου σπέρμα, εὐζώμου σπέρμα, πυρέθρου ἀνά < β', πεπέρεως, καρυοφύλλου ἀνά < α', ἢ τελεία δόσις γράμ. θ', τοῖς δὲ γράμ. ς',³ οἷς δὲ γράμ. ς'· μετὰ κονδίτου κρᾶσεως μᾶς, θερμάνας δίδου

¹ ἐωρισθῆναι ² αὐτὴν ³ add. in marg. τὸ γράμμα ἔχει ς' ξυλοκέρατα.

πιεῖν νήσται εἰς κοίτην' δόκιμον. Τοῦτο δέδωκα νήσται γραμ. δς', καὶ εἰς κοίτην γραμ. δς', μετὰ κονδίτου κράσεως ἐν θερμὸν καὶ εὐδοκίμησα. Ἄλλο, Ἄριστον δὲ πρὸς ἔντασιν πόμα ἐστὶ τὸδε· καρπὸν κισσοῦ μέλανος, χαμαιμήλου τὸν κόκκον, τὰ ἄκρα τῆς ὄξυσχοίνου ἀνά < δ', πρᾶσου σπέρμα, εὐζώμου σπέρμα, σατυρίου ἀνά < β', πεπέρεως < α', οἶνῳ ἀναλάμβανε καὶ ποίει τροχίσκους . . . καὶ δίδου μετὰ οἶνον, λουομένῳ ἢ λουσαμένῳ, ὅτε ἔντασιν ἐργάζεται f. 24^v καὶ δὸς ποτίζεῖν ἀφεψήματι ἐρεβίνθων, . . . καὶ ἑκατέρου κυάθους γ', ἠδύομιον λείου προσεμπεπασμένου ὄβολους γ', οὐδεὶς δὲ ὁπότε τις λαμβάνει τὸν τροχίσκον πληροῦσθαι τροφῆς, οἶνου δὲ πλείονος ἐμπίνειν.

κγ'. *Διορητικόν*.¹ — Σατυρίου τοῦ ἄνω ὄρχεως < ε', οὗτω γὰρ ἐπεγείρει τὸ αἰδοῖον· ὁ δὲ κατώτερος ὢν ἀντιφάρμακον κατασπᾶ' πεπέρεως λευκοῦ κοκκία ἧ', φλοιοῦ λιβάνου < α', εὐζώμου σπέρμα < β', σκίγκου τῆς οὐρᾶς ἄκρας < α', ἀναλάμβανε γλυκεῖ κρητικῶ ἢ δόσις < α'· μετὰ ἀκράτου λύσις (sic), θριδάκος σπέρμα λευκὸν < α' λειώσας, πότιζε ὕδατι κυάθους β'.

κδ'. Σκίγκου οὐρᾶς < δ', πεπέρεως μακροῦ α', πεπέρεως κοινοῦ < α', εὐζώμου σπέρμα < ις', σατυρίου σπέρμα < α', μέλιτος < α', ποίησον τροχίσκους ἀνά < α', καὶ δίδου μίαν (sic) μετ' οἶνον.

κε'. *Ἐπίδεσμος πρὸς θλάσματα καὶ κρούσματα καὶ τὰ ἐκκεκλιμένα καὶ πρὸς ψοῶν πόνους*.² | Ἀμμονιακοῦ θυμιάματος, λιβάνου, μαστίχης, κολοφωνίας, ξηροπίσης, καὶ ποιήσας f. 25^r ξηρίον, καὶ ᾧ οὗ τὸ λευκὸν ποιήσας γλοιῶδες καὶ στυπῶ ἐπιπλάσας χρωῶ.

Ἐμβρονα νεκρὰ ἐκβάλλει κυνεῖα κόπρος ὑποθυμωμένη, ἔστι δὲ καὶ εὐτοκος.

κς'. *Ἐγκόπσιμα γυναικίῳ πρὸς ἔνυμφομένην μήτραν καὶ ἠλκωμένην καὶ καρκίωμα χρόνιον*. Βάτου φύλλα, φακῆς Ἀλεξανδρείας, φύλλα μύρταν, φύλλα σχοίνου, ῥόδων ξηρῶν, τίλης, λινοσπέρμου, πάντα ταῦτα βρέξον εἰς ὕδωρ καὶ ἔψε, ἵνα παχυμερὲς γένηται καὶ ἀποσειρώσας ἔγκλυζε τὸ ἀρκοῦν.

κζ'. *Ἐπομφάλιον, ἔμβρονα καὶ ἔμμηνα κατάγον, ἐπιτιθέμενον ἐπὶ τοῦ ὀμφαλοῦ καὶ κοιλίαν κενοῦν, ἔμετόν τε³ ποιοῦν, ἐὰν ἐπὶ τοῦ στομάχου τεθῆ*. — Ἐλατηρίου < γ', κολοκυνθίδος ἐντεριώνης < γ', σκαμιωνίας < α', λαθυρίδων κεκαθαρμένων < α', τιθυμάλλου ὀποῦ < α', λεπίδος χαλκοῦ < α', σικύου ἀγρίου ῥίζης < α', λαίανη μετ' ἐλαίου ἁλῶν ἔχοντος καὶ χρωῶ. Ἐγὼ δὲ ἄλειμμα αὐτὸ ἐσκεψάμην ποιῆσαι καθάπερ ὁ Ἀλέξανδρος ἐχράτο ἐν κρατίστοις⁴, ἤλειψε γὰρ τὴν κοιλίαν τοῖς ξηρᾶς ἔχουσι γαστέρας, καὶ ἐμαλάττοντο αὐτῇ⁵ θαυμαστώς.

κη'. *Ἐγκνον γυναικῶν ὑπὸ χολῆς ἀσθενοῦσαν θεραπεύειν*. — Πτισάνης χυλὸν ἐπί- f. 25^v πασσον, ῥοῦν⁶ συριακὸν ἢ τὸν ἐκ τῆς συκαμίνου καὶ ψυχρὸν ῥοφάτω⁷ καὶ καταστήσει.

κθ'. *Ἐπίχρισμα πρὸς λειχήνας ἀγρίας διὰ πείρας*. — Ἀσβέστου Γ^ο δ', ἀρσενικοῦ Γ^ο α', ἀφρονίτρον⁸ δραχμὴν μίαν, γάρου καλοῦ τὸ ἀρκοῦν, γλοιῶδες ποιήσας ἐπίχριε περὶ παχύτερον καὶ ἔα ξηραίνεσθαι. ἀποπίπτει δὲ μετὰ τῆς ἐσχάρας μετὰ ε' ἡμέρας, ἔπειτα χρωῶ τῇ φοινικίνῃ ἐμπλάστρω μέχρις ἐπουλώσεως.

Γαληνοῦ. — *Ἐμπλαστρος ἢ φοινικίνῃ Γαληνοῦ*. — Λιθαργύρου λελειωμένης λίτρ. γ', χαλκίτι(δος) Γ^ο δ', ὄξυγγίου παλαιοῦ ἀνάλου ἐκτετηγμένου λίτρ. β', ἐλαίου παλαιοῦ λίτρ. γ'. Πρῶτον ὀλίγον ἐλαίου φῦραι τὴν χαλκίτιν, εἶτα μετὰ <λι>θαργύρου μίξας ὄλον τὸ ἔλαιον ἐπίχρες τὸ ὄξυγγιον ἐκτετηγμένον εἰς αὐτὸ καὶ βαλὼν εἰς κακάβην ἔψε, μαλθακῶ πυρὶ, κινῶν σπάθη φοινικίνῃ.

¹ διορητικόν ² πόνων ³ ἔμετόν ⁴ ἐνκρατίστοις ⁵ αὐτοῖ ⁶ ροῦς ⁷ ροφάτων ⁸ ἀφρονίτρον.

λα'. *Ἐμπλαστρος ἢ διὰ ζύμης.*— Ποιεῖ σπληνικοῖς, διαλύει καὶ διαφορεῖ πάσας¹ σκλη-
f. 26^r ρίας, πόρους, φύματα | βουβῶνας, χοιράδας, πανούκλας, δοθιῆνας, κηροῦ, πιτυίνης², ζύμης
κριθῆς $\overline{αα}$ Γ^ο ζ', λιβάνου, ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος, ἄλατος πεφρυγμένου $\overline{αα}$ Γ^ο ας', νίτρου
Γ^ο β', χαλβάνης Γ^ο α', τερεβινθίνης Γ^ο α', ἐλαίου παλαιοῦ ἢ σικυῶνης Γ^ο δ', ὄξους τὸ
ἀρκοῦν.

ξβ'. *Περὶ τῶν ἔξωθεν ἐπιτιθεμένων τοῖς διακαιομένοις τὸν στόμαχον.*— Ἐπιτίθει δὲ
ἔξωθεν φῦσαν πληρώσας ὕδατος ψυχροῦ ἢ χιόνος, ἐπιβάλλων τὰ ξέσματα τῆς κολοκύνθης ἢ
σήσαμον ὠμόν, ὕδατι³ βρέξας καὶ λειώσας, πρόσπλεξον ἔλαιον ῥόδινον καὶ κατάπλαττε,
μάλιστα πυρέττοντας· ἢ μίλου (sic) φύλλα χλωρὰ λεῖα, ἢ μήλα κυδώνια, ἢ φοινικοβαλάνου,
ἢ μέσπιλα μετὰ κηρωτῆς ἢ τυρὸν ἀπαλὸν μετὰ ἀλφίτων κατάπλασσε καὶ καθόλου πᾶσιν, ὡς
ἐπὶ τῶν καρδιακῶν κέχρησο.

ξγ'. *Περὶ τῶν διὰ μελαγχολίαν ἐμφυσωμένων τὸν στόμαχον.*— Τοῖς φυσωμένοις τὰ
f. 26^v ὑποχόνδρια καὶ τὸν στόμαχον, διαλυομένων μελαγχολικῶν περιττωμάτων, σπόγγους | ἐν ὄξει
δριμυτάτῳ βεβρεγμένους ἐπιτίθει· ἢ κισσοῦ φύλλα ἐφθοῖς ἐν οἴνῳ κατάπλασσε· ἢ ἀγελαιῆς
βόλαυστον (!) ξηρὸν ἢ ἐψημένον ἐν οἴνῳ· εἰ δὲ πνεύματα μέσῳ μάλιστα τοῦ στομάχου, καλα-
μίνθης ἀφέψημα, ἐξηφρισμένου τοῦ ὕδατος, μίξας ὀλίγου μέλιτος καὶ πεπέρεως < α', δίδου
τὸ ποτόν⁴. πνεύματα μὲν διαλύει, οὐ ποιεῖ δὲ πρὸς θερμὰς δυσκρασίας καὶ τοῖς ἐξ ὑπεροπτή-
σεως γεννώσι χυμὸν μέλανα⁵, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκείνοις, οἷς μελαγχολικὸς γεννᾶται χυμὸς.

ξδ'. *Ἡ διὰ τῶν ὀπωρῶν ποιοῦσα πρὸς ἀνατροπὰς στομάχου καὶ κοιλιακοῖς καὶ
δυσεντερικοῖς.*— Μήλα κυδώνια, ῥοῦ ἐρυθροῦ ἀνά < α', ὕδα γόας ζ', ὕδα μέσπιλα η', τὰς
ὀπώρας θλάσας καὶ βαλὼν εἰς τὸ ὕδωρ ἔψε φιλοπόνως καὶ ὅταν διαλυθῇ (sic) ἐκθλιβε τὸ
ὑγρὸν καὶ πάλιν ἔψε, ἐκβαλὼν τὸ χυλῶδες τῶν ὀπωρῶν καὶ ὅταν τὸ τρίτον ὑπολειφθῇ, ἐπί-
βαλλε μέλιτος ἀττικῆς λίτρ. δ', καὶ ἔψε ἐπ' ἀνθρώκων κινῶν συνεχῶς καὶ ὅταν συστραφῇ ἄρας
χρῶ πρὸ τροφῆς.

t. 27^r ξε'. *Ἐπίθεμα στομαχικὸν δευματιζομένων καὶ ἐν πυρετοῖς καὶ κωλικοῖς εἰς ... καὶ
ἀπορρίπτουσι τὴν τροφήν.*— Σμύρνης, κρόκου, ἀλόης, μαστίχης, ἀμινθίου, στύρακος, ἀνά
Γ^ο α', κηροῦ, νάρδου, φοινίκων πατητῶν ἀνά λίτρ. α', καὶ ἡμίσειαν οἴνου ἀδριανοῦ τὸ
αὔταρκες, θέσεις τὴν τῶν φοινίκων ἀποβροχίην· τινὲς δὲ τοῦ κηροῦ καὶ τῆς νάρδου ἀνά Γ^ο γ',
βάλλουσι καὶ τοῖς ξηροῖς λειωμένοις ἅμα τῷ στύρακι καὶ μίξαντες σμίγουσι καὶ λειώσαν-
τες χρῶνται· ἡμεῖς δὲ ἀνά λίτραν α' βάλλομεν καὶ ὅ,τι ἂν γένηται κάλλιον.

ξζ'. *Ἄλλο, ποιοῦν πρὸς ἀτονοῦντας στόμαχον καὶ τοῖς μὴ δυναμένοις κατέχειν τὴν
τροφήν.*— Φοινίκων πατητῶν Γ^ο γ', οἰνάνθης, κηροῦ $\overline{αα}$ λίτρ. α', μαστίχης, λιβάνου, ἀκόρου,
 $\overline{αα}$ Γ^ο α', οἴνου τὸ ἀρκοῦν. τὸν οἶνον μετὰ τῶν φοινίκων ἐκλειώσας, τὰ ξηρὰ συγκλείων,
ἔπειτα τήξας τὸν κηρὸν μετὰ νάρδου Γ^ο γ', ποιήσας κηρωτὴν ἀναλάμβανε τὰ ξηρὰ λεῖα καὶ
ἐνώσας χρῶ.

ξζ'. *Ἄλλο. Ἐπίθεμα στομαχικὸν ὁμοίως τονωτικόν.*— Οἰνάνθου, ὀμφακίου, ῥόδου
f. 27^v ἄνθους, ἀλόης, ἠπατίδος, κηκίδων, ἀκακίας, βαλαυστίων, κυτίνων ῥοῖας ἀνά Γ^ο α', φοινικο-
βαλάνου, κηροῦ τρακτοῦ, ἐλαίου σχινίου $\overline{αα}$ Γ^ο ας', μήλων κυδωνίων περιπεπλασμένων στέατι
καὶ ὠπτημένης τῆς σαρκὸς Γ^ο γ', κρόκου, ἀμινθίου $\overline{αα}$ < ας', μυρομηλίνου < η', οἴνου
εὐώδους⁶ φυράσας χρῶ.

¹ πάσης ² πυίνου ³ ὕδωρ ⁴ ποτόν ⁵ μέλαινα ⁶ εὐώδη.

ξη'. *Ἄλλο.* Πρὸς στόμαχον ῥευματιζόμενον καὶ κύνα. Κηκίδος ὀμφακίτιδος Γ° δ', νίτρον Γ° ζ', ἀλκωνίου Γ° δ', στρουθίου Γ° α', σέρεως Γ° γ'.

ξθ'. *Ἄλλο.* Σταφίδος¹ ἀφέψημα δὸς πίνειν καὶ τὰς σταφίδας δίδου φαγεῖν.

ο'. *Περὶ ἀντιδότων πρὸς ψυχρὰν δυσκρασίαν καὶ διὰ τοῦτο ἀπεπτοῦσι τὴν τροφήν.* — Ἄριστόν ἐστι βοήθημα καὶ διὰ στόματος τοῦτο καὶ πλείστην δεδωκὸς πείραν, Στομαχικὸν κάλλιστον τοῖς φαγεῖν μὴ δυναμένοις· ἀνήθου σπέρμα, σελίνου σπέρμα, κυμίνου σπέρμα ἄμμεως ἀνά < α', πηγάνου σταθμὸν ἥμισυν, τουτέστι ὀβολοῦς² δ', ἀναλάμβανε μέλιτι καὶ δίδου κυάμου αἰγυπτίου.

οα'. *Ἄλλο.* Κράμβη ἐκ τῶν ἀνδρῶν τόπων χυλισθεῖσα δίδοται τοῖς κακοστομαχοῦσιν μετὰ μέλιτος ἐφθοῦ³. ἐκλείχειν καὶ ἴστησι τὸν ῥευματισμόν.

| οβ'. *Ἀλεξάνδρου. Στομαχικοῖς.* — Τὸ διὰ κιτριῶν. Πεπέρεως Γ° α', ἑλενίου β', ζιγγι- f. 28^f
βέρεως < α', πετροσελίνου < α', ἀμώμου < β', μαστίχης < β', τοῦ ὄξους τοῦ κιτριῶν λ. ἥμισ. ἔψε τὸν χυλὸν σὺν τῷ μέλιτι, ἕως ἀναλωθῆ πᾶς χυλός, ἔπειτα ἐξάρας κατὰχεε τὰ ξηρὰ καὶ δίδου νήσει⁴ κοχλιάριον ἕν.

ογ'. *Πρὸς ξηρὰν δυσκρασίαν ἀντίδοτος.* — Σελίνου Γ° α', ἑλενίου Γ° δ', μαράθου σπέρματος Γ° γ', πεπέρεως μελανοῦ Γ° β', μέλιτος ἀττικοῦ λίτρο. β', ἐὰν δὲ μὴ παρῆ, ἕτερον ἀπαφρισμένον, ἐγὼ δὲ προσέθηκα εὐζώμου σπέρματος Γ° α', καὶ κατὰ πάντα μοι ἀπέβη καλλίων. ἔμιξα δὲ καὶ σήσονος συριακοῦ < β', σελίνου < α', καὶ τοῦ μέλιτος Γ° ζ', ἢ καὶ περισσοτέρως· μέγιστόν ἐστι τοῦτο τὸ βοήθημα καὶ εἰς πολλὰ χρήσιμον, οὐ μόνον τοῖς φουσωμένοις τὸν στόμαχον καὶ ἀπερίας ἐπιμενούσης πεποιῖται, ἀλλὰ καὶ τῶν γυναικείων ἄγει τὰ καταμήνια. Ἐχρησάμην δὲ ἐγὼ καὶ ἐπὶ δυσπνοιῶσι καὶ παραδόξως ἐποίησεν ἡ δόσις κόκκους β', ὄρθρου καὶ εἰς κοίτην δίδου· ποιεῖ γὰρ καὶ ἐπὶ πάσης⁵ βηχὸς καὶ τοῖς ἀπὸ κεφαλῆς τὸν θώρακα ῥευματιζομένοις καὶ καθόλου ἐπὶ πάντων τῶν ἐντὸς διαθέσεων ποιεῖ δὲ f. 28^v
καὶ ὄρεξιν ἐπιτεταμένην τοῖς ἐπιμόνωσι⁶ αὐτῇ χρωμένοις.

οδ'. *Ἄλλο. Πρὸς τὰς αὐτὰς διαθέσεις.* — Μήλων κυδωνίων καθαρθέντων καὶ ἐκπεπιε-
σιμένων μετὰ τὸ κοπῆναι λίτρο. γ', ζιγγιβέρεως, πεπέρεως λευκοῦ Γ° γ', χρησιμώτατά ἐστι
τὰ βοηθήματα καὶ τοῖς περὶ τὸ ἦπαρ ἔχουσιν ἔμφραξιν καὶ ποτὲ μὲν οὕτω, ποτὲ δὲ καὶ ἄνευ
τῶν ξηρῶν ἐπὶ τῶν ἐχόντων θερμὴν δυσκρασίαν· ἀντὶ ὁδομέλιτος αὐτῷ χρῶμαι καὶ μάλιστα
εὐλαβούμεθα οἶνον ἐπιδιδόναι.

οε'. *Πρὸς στόμαχον ἀπεμοῦντα τὴν τροφήν.* — Ἀλόης < ι', ὁδῶν ξηρῶν < ι', λειάνας
δίδου κοτύλας γ', ἢ δ', εἰ δὲ θέλεις ὑποκαθάραι τὸν ἐν τῷ στομάχῳ χυμόν, πρόσμιξον μαστί-
χης < ἥμισ. καὶ ἀποκαθαίρει καλῶς.

ος'. *Πρὸς ἐμπνευματώσεις στομάχου καὶ ἐντέρων ποιοῦν καὶ ἀπεπτοῦσι⁷, ἥπατικοῖς,
βηχικοῖς ἐφ' ὧν ψυχρὸν τὸ αἶτιον.* — Πεπέρεως Γ° γ', λυβιστικοῦ ἄμμεως ᾱα Γ° γ', ἐπιθύ-
μου καθαροῦ σπέρματος, γλήχωνος ξηροῦ ἀνά Γ° α', μέλιτος ἀπφρισμένου τὸ ἀρκοῦν· τινὲς
δὲ καὶ σελίνου σπέρματος προσέπλεξαν καὶ πηγάνου Γ° ζ'. Ἡ δόσις κοχλιάριον ἕν. f. 29^f

οζ'. *Ἄλλο. ποιοῦν πρὸς ἐμπνευματώσεις καὶ πόνον καὶ πρὸς πᾶσαν δδύνην⁸.* —
Πεπέρεως, πετροσελίνου, ἀνά Γ° β', κυμίνου, δίδου μετὰ τὸ βαλανεῖον.

οη'. *Ἄλλο. πρὸς στομαχικοὺς καὶ πρὸς κωλικούς.* — Ἰρεως Ἰλλυρικῆς κόψας, σήσας

¹ σταπίδος σταπίδας ² ὀβολῶς ³ ἐφθοῦ ⁴ νήστης ⁵ πάσι ⁶ ἐπιμόνοις ⁷ ἀπεπτούτων.

⁸ cf. ALEXANDER TRALLIANUS (ed. Puschmann, p. 275 - 279.)

δός πιεῖν νήσται μεθ' ὕδατος θερμοῦ, δειπνήσαντι δὲ μετὰ οἴνου κεκραμένου. ἔστω δὲ ὁ σταθμὸς τῆς δόσεως γρ. γ', μὴ αὐτοῦ καταφρονήσης· καλῶς ποιεῖ.

οθ'. *Ἄλλο. ποιοῦν καὶ πρὸς ἄλλα πολλά.* — Λιβυστικοῦ, ἄμμεως, σελίνου σπέρματος, καρόου $\overline{aa} < \gamma'$, πεπέρεως κόκκους κ', μέλιτος τὸ ἀρκοῦν, δίδου κοχλ. ἐν νήσται καὶ εἰς ὕπνον τρεπομένης.

π'. *Ἀντίδοτος στομαχικὴ ἢ πικρά.* — Σχοίνου ἄνθους, ξυλοβαλσάμου, μαστίχης, νάρδου στάχυος, ἐσάρου, κρόκου $\overline{aa} < \alpha'$ ἡμίς, κασίας $< \gamma'$, ἀλόης ἡπατίτιδος πεπλυμένης καὶ ἐψυγμένης $< \gamma'$.

πα'. *Ἄλλο στομαχικόν, ποιοῦν καὶ πρὸς αἰμοπτοιχοῦς.* — Πετροσελίνου σπέρμα κυμίνου $\overline{aa} < \delta'$, ἀναλαβῶν νήστις καὶ ἐσπέρας εὐκράτου.

f. 29^v πβ'. *Κοπτόν πρὸς σκληρίας στομάχου.* — Προπόλεως Γ^ο, στύρακος Γ^ο γ', μαστίχης Γ^ο α' | τερεβινθίνης Γ^ο ζ', τρυγός¹, νάρδου τὸ ἀρκοῦν².

πγ'. *Μάλαγμα καλόν.* — Τοῦτο τὸ φάρμακον ποιεῖ πρὸς σκληρίαν στομάχου καὶ ἔμμητισμὸν καὶ ὀδύνην, ὥστε ἐν τρισὶν ὥραις ἀνώδυνον γενέσθαι μετὰ ὠφελείας. Ἔχει δὲ καὶ τοῦτο ἐγγραφῆ οὕτως : κηροῦ ποντικοῦ Γ^ο ζ', τερεβινθίνης Γ^ο γ', ζιγγιβέρεως Γ^ο β', ὀποπάνακος Γ^ο α', ἀλόης Γ^ο γ', σμύρνης, χαλβάνης $\overline{aa}$ Γ^ο α'. Τὸ σμύρνον οἴνω λείωσον καὶ τῇ τηκτῆ³ ἐπίπασσε τὰ ξηρά· ἔστω δὲ τετραδάκτυλον τὸ σπλήνιον⁴.

f. 30^r πδ'. *Ἐπίθεμα πρὸς (στόμαχον)⁵ τῶν ἐχόντων ἀπὸ ψυχροῦ χυμοῦ φλεγμονήν.* — Κάλλιστόν ἐστι βοήθημα, ἐπίθεμα τὸ εὐῶδες καλούμενον, ὅπερ καὶ οκενασία εἰσὶ πολλαί, ἀλλ' ἤσπερ ἐγὼ ἔσχον πεῖραν· ἔστιν αὕτη : βδελλίου Γ^ο αζ', κηροῦ λίτραν μίαν, κολοφωνίας λιτρ. β', ἀλόης Γ^ο β', σμύρνης φύλλων $\overline{aa}$ Γ^ο β', προσπόλεως Γ^ο γ', τερεβινθίνης, λιβάνου $\overline{aa}$ Γ^ο γ', ναρδοστάχυος, καρδαμώμου $\overline{aa}$ Γ^ο α', ἡδυχρόου μίγματος Γ^ο αζ', ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος Γ^ο ἡμίς. τούτου⁶ μηδὲν προτιμήσης ἐφ' ὧν ἐστι ψυχρὰ δυσκρασία πολλὴ καὶ σκληρία | τις ἐνοχλοῦσα καὶ φλεγμονὴ καὶ ὀδύνη καὶ διατάσεις γίνονται, οὐ μόνον δὲ κατὰ στόμαχον, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ ἥπατος καὶ ἐντέρων φυσωμένων καὶ κοιλιακῶν ὀδύνας ἐπιμενόντων ἐστὶν ἐπιτήδειον.

πε'. *Ἐπίθεμα.* — Ἱερατικοῦ⁷ τοῦ διὰ μελιλώτου, κύφους καὶ τούτου τὴν γραφὴν ἐξεθέμην ἐνταῦθα διὰ τὸ εὐχερῶς εὐρίσκειν τοὺς ζητοῦντας. Ἔχει δὲ ἡ γραφὴ τούτω οὕτως : νάρδου κελτικοῦ, κυπέρου, σμύρνης $\overline{aa} < \iota'$, καρδαμώμου, κρόκου, ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος, $\overline{aa} < \eta'$, κύφους Ἱερατικῆς $< \iota\beta'$, τερεβινθίνης $< \eta'$, κηροῦ μνᾶν α', ἐλαίου εὐώδους κοχλιάριον. α'. Ποιεῖ καὶ τοῦτο οὐ μόνον (πρὸς) [τὸν] στόμαχον ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς τοῦ ἥπατος ὀδύνας καὶ πρὸς ἄλλα πολλά.

f. 30^v πζ'. *Μάλαγμα τὸ Πολυάρχιον.* — Ποιεῖ περὶ πνευμονικά, ἡπατικά, σπληνικά, ὕδρωπικά, νεφριτικά· πρὸς τὰς περὶ κύστιν καὶ μήτραν διαθέσεις, νευρικὴν συμπάθειαν· Κηροῦ μνᾶν α', μέσου μνᾶν α', κυπέρου μνᾶν α', ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος $< \kappa\theta'$, ξύλου κινναμώμου $< \kappa\epsilon'$, ἐλαίου κυπρίνου ξεζ. α' $<$ οἴνου Ἱταλικοῦ, ὅσον ἐξαρκεῖ $>$ · χρῶ ποτὲ μὲν ἀκράτω, ποτὲ δὲ ἀνεμίνω ἢ κηρωτῇ διὰ κυπρίνου. — *Ἄλλο.* Ἀψινθίου χυλοῦ Γ^ο γ', οἰνάνθης, νάρδου $\overline{aa}$ Γ^ο γ κηροῦ Γ^ο ἡμίς, τῆκε κηρόν, νάρδου σὺν τοῖς ἄλλοις λειαινῶν, ἀναλάμβανε κηρωτῆ ξεομένη.

πθ'. *Ἐπίθεμα ὀδύνης στομάχου.* — Θείου ἀπύρου Γ^ο β', μαστίχης Γ^ο β', κηροῦ

¹ τρυγόνος ² ALEXANDER TRALLIANUS Ibid. p. 297 f. ³ τὴν τηκτῆν ⁴ δυσπληκίδον ⁵ στόμαχον om ⁶ τοῦτο ⁷ Ἱερατικά.

λιτρ. α', ἱρίνου ἐλαίου λιτρ. ας'. Τὸ θεῖον καὶ τὴν μαστίχην λειοτριβήσας, τὰ τηκτὰ τήξας ἐπικατάραινε¹ τῇ θυρίᾳ καὶ ἀναμαλάξας χρῶ.

ιγ'. Ἄλλο. Πρὸς πᾶσαν φλεγμονὴν στομάχου καὶ πρὸς πᾶσαν σκληρίαν καὶ μάλιστα ἐφ' ὧν καταψύξεις καὶ ὑδερικὴ μελετᾶται διάθεσις² καὶ ἀπλῶς εἶπειν ἐφ' ὧν ἐμπνευμάτωσις³ γίνεται ἐν τοῖς ὑποχονδρίοις⁴. Στύρακος ἰσαυρικοῦ Γ° γ', ἀλόης ἥπατίτιδος Γ° γ', τερεβινθίνης, λαδάνου $\overline{αα}$ Γ° β', βδελλίου διαυγοῦς Γ° γ', εὐφορβίου νεαροῦ Γ° α', κρόκου ἀφροῦ Γ° γ', ὄξιγγίου νεαροῦ χοιρείου Γ° γ', ναρδομύρου Γ° β', κηροῦ ποντικοῦ Γ° ιβ', σκόρδου καθαροῦ Γ° γ', κρόκου Γ° γ', οἴνου εὐώδους τὸ ἀρκοῦν.

ιδ'. *Περίχρισμα στομάχου καὶ ἄλειμμα πρὸς ψυχρὰν δυσκρασίαν | Μαρκίατον.* — f. 31^r
Πολλὰ μὲν οὖν εἰσι καὶ ἄλλα πρὸς ψυχρὰν δυσκρασίαν εὐδόκιμα καὶ ἐν τοῖς ἀπλοῖς καὶ τοῖς συνθέτοις, ἀλλ' ἔχει τι πλεόν καὶ τὸ καλούμενον Μαρκίατον καὶ ὑπὲρ τὸ δεκάμυρον καὶ πεντάμυρον εὐωδέστερόν ἐστι μετὰ τοῦ μαλάττειν· τήκει σκληρίαν καὶ χρεῖα τούτου τονοῦν τὸν στόμαχον, ἔχει δὲ αὐτοῦ ἡ σκευασία οὕτως: στύρακος καλαμίτου Γ° δ', κηροῦ, μυελοῦ ἐλαφείου $\overline{αα}$ Γ° β', τερεβινθίνης < δ', ὑσώπου Γ° α', ὀποβαλσάμου Γ° ας', ἐὰν ἐστί νέον, εἰ δὲ μὴ γε καὶ δύο. δεῖ μιγνύειν νάρδου Γ° γ', χρῶ.

ιε'. *Ἐτέρα σκευασία μαρκίατου πάνυ καλὴ καὶ αὐτὴ.* — Ἐχει δὲ οὕτως: στύρακος καλαμίτου Γ° γ', μυελοῦ ἐλαφείου Γ° γ', ἀλόης ἥπατίτιδος, μαστίχης, νάρδου, ὀποβαλσάμου $\overline{αα}$ Γ° β', κηροῦ Γ° ε', σκευάζει καὶ χρῶ ἐν καιρῷ.

ιγ'. *Ἄλειμμα μυρκόκοπον.* — Δεῖ δὲ σκευάζειν αὐτὸ οὕτως: σμύρνης τρώγλης Γ° γ', μύρου συριακοῦ Γ° α', ὀποῦ βαλσάμου Γ° α', μέλιτος Γ° γ', τερεβινθίνης Γ° ας', εὐφορβίου Γ° α'.

ιδ'. *Ἐμβαμμα πρὸς κατεψυγμένον στόμαχον.* | — Ἀρκευθίδων, πεπέρεως $\overline{αα}$ Γ° β', f. 31^v
σμύρνης < β', πετροσελίνου < α', μέλιτος τὸ ἀρκοῦν. Χρῶ ὡς κάλλιστον.

ιε'. *Ἐπὶ παντοίων στομαχικῶν, τροχίσκος ὁ τῶν ἀμαζόνων.* — Ὁ τῶν ἀμαζόνων οὗτος ὁ τροχίσκος πολλὴν δέδωκε πείραν, ἐφ' ὧν ὀδύνας περὶ τὸν στόμαχον ἰσχυραὶ γίνονται. Ἐχει δὲ οὕτως: σελίνου σπέρμα, ἀνίσου, ἀψινθίου, σμύρνης, πεπέρεως· ἐν ἄλλῳ ζιγγιβέρεως $\overline{αα}$ < β', ἀνάπλατε δι' ὕδατος καὶ ποιεῖ τροχίσκους ἄγοντας $\overline{αα}$ < α'· δίδου στομαχικοῖς πρὸ πόματος κυάθους Γ', χολερικοῖς καὶ τοῖς ἐμοῦσι τὴν τροφήν, μετὰ ψυχροῦ· κοιλιακοῖς καὶ δυσεντερικοῖς μετὰ μύρτου ἀφειφήματος· τοῖς δὲ σπληνικοῖς μετ' ὄξυμέλιτος· καὶ πρὸς ἄλλα πολλὰ ποιεῖ οὗτος ὁ τροχίσκος καὶ μάλιστα τοῖς ἐμοῦσι καὶ δακνομένοις(ς) τὸν στόμαχον ὑπὸ μοχθηρῶν χυμῶν.

ις'. *Περὶ ἀντιδότων· Πρὸς ἀμφημερινὸς τετραταίους⁵.* — Ὀπίου, ὀποπύνακος, καστορίου, δαύκου σπέρματος $\overline{αα}$ < δ', λεῖα ποιήσας, πρόσμιγε μέλιτι ὀλίγω, ἀνδρὶ μὲν ὀλίγην, παιδίοις ὀβολοὺς β'. Χρῶ ὡς παραδόξῳ | μετὰ ὀλίγου μέλιτος, πρὸ ὥρας τῆς ἐπισημασίας. f. 32^r

ιζ'. *Περὶ ἀλοφῆς. Ἄλειμμα ἰσχυρόν⁶.* — Πύρεθρον καὶ νίτρον καὶ πέπερι ἐξ ἴσου καὶ γλήχωνος προσπλέξας, μετὰ ἐλαίου συλλειώσας ἄλειφε τὰ ἄκρα καὶ τὴν ῥάχιν. θαυμαστὸν ἐστί τὸ ἄλειμμα καὶ πάνυ ποιοῦν τοῖς σφόδρα κατεψυγμένοις καὶ χρονίασιν ἐν τῇ νόσῳ

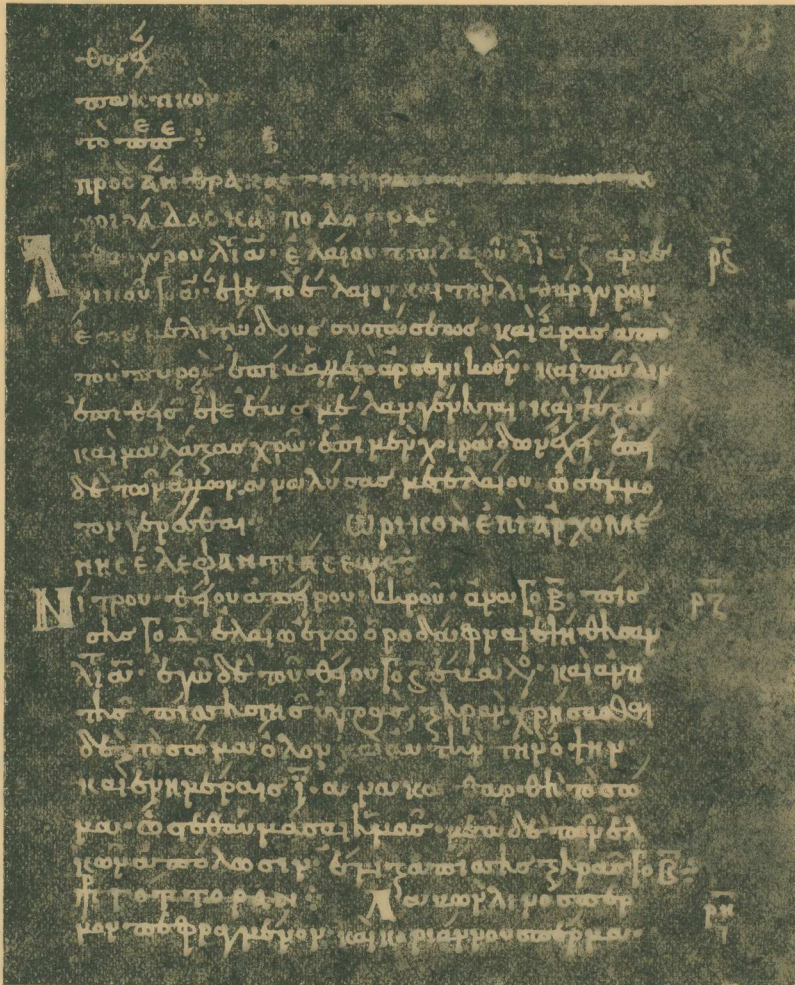
ιη'. Ἄλλο. — Νίτρον μετ' ἐλαίου λειώσας ἀνάτριβε τὰ ἄκρα τοῦ νοσοῦντος καὶ ἐν λουτρῷ καὶ ἐκ τοῦ λουτροῦ. Κινεῖ γὰρ ἰδρωτὰς καὶ ὠφελεῖ.

¹ ἐπικατάρρα ² διαθέσεις ³ πνεύματος ⁴ ὑποχονδρίων ⁵ ALEX. TRALLIANUS I, 403.

⁶ Ib. 405.

48'. ² *Ἀντίδοτος ἢ ἀχάριστος*¹. — Πρὸς τεταρταίους καὶ εἰς πολλὰ πάθη τὰ ἐντός. Κρόκου πρωτείου Γ° δ', ὀπίου, χαλβάνης, στύρακος πρωτείου αα Γ° ζ', ζιγγιβέρεως Γ° α', καστορίου Γ° ζ', κόστου Γ° γ', πεπέρεως Γ° ιδ', ναρδοστάχου Γ° ζ', μέλιτος ἀψηφρισμένου τὸ ἀρκοῦν. Δίδου κνάμου αἰγυπτίου τὸ μέγεθος πρὸ τῆς ἐπισημασίας.

ρ'. *Πρὸς τεταρταίους*. — Τροχίσκος κάλλιστος θεραπεύων τάχιστα. Ὀπίου, πεπέρεως καστορίου αα < α', οἰνομέλιτι ἀνάπλαττε καὶ πότιζε σὺν ὄξυμέλιτος.

f. 32^v ρα'. *Ἄλλο ἀπλοῦν*. — Τὸ ζέμα τῆς σκορπιούρου βοτάνης. Θανίμαστῶς βοηθεῖ, ποιεῖ ἐπὶ πάντων πρὸ τῆς ἐπισημασίας πινόμενον . . . ἄλλοι καὶ διὰ γαστρός.

ρβ'. *Περίαιπτον πρὸς τοὺς τεταρταίοντας*². — Λαβὼν σαῦραν χλωρὰν περιάψον αὐτοὺς ὄνυχας καὶ ἔξ αὐτῶν ἔκκοψον, ὥσπερ εἰώθασιν οἱ ὄνυχιζόμενοι καὶ ἐμβαλόντα καὶ ἀσφαλίσασμενον οὗτω περιάπτειν. καὶ πάλιν ἀπολύειν αὐτὴν³ ὄθεν ἐθηρέθη.

¹ Ib. 428 f. ² Ibid I, 437. ³ αὐτὸν

ργ'. *"Άλλο.* Έκ τῆς γενειάδος τοῦ τράγου εἶ τις ἀπολαβὸν τρίχας περιάψει τοῦ πάσχοντος, θαυμαστῶς θεραπεύειν δύνασθαι τὸν τεταρταῖον¹.

ρδ'. *Ροδόμηλι καθαρτικόν*². — Ρόδων χυλοῦ ξέστ. β', μέλιτος ξ. α', σκαμμωνίας ὀπτῆς Γ° α', ἔψε ὁμοῦ ἀμφοτέρω. Ἡ δόσις κοχλιάρια ζ', ἢ γ', ἢ ἔλαττον β'. Τοῦτο ἐπιδιδόναι τοῖς τετραῖζουσιν ἀλλὰ καὶ ὀφθαλμιῶσι. καὶ ἄλλα ποιεῖ ἀσθενοῦσι διὰ χολικὴν καὶ θερμὴν δυσκρᾶσιαν.

ρε'. *"Άλλο. Ροδόμηλι καθαρτικόν*³. — Ρόδων χυλοῦ ξε' α', σκαμμωνίας Γ° α', ἀγαρικοῦ < α', πεπέρεως Γ° βζ', ἔψε μαλακῶ πυρὶ καὶ ὅταν συστραφῆ ἐπίβαλε τὴν σκαμμωνίαν καὶ τὸ ἀγαρικὸν καὶ τὸ πέπερι καὶ χρῶ. Ἡ δόσις κοχλιάρια ε', ἢ ζ'. Τοῦτο ἀρμόζει τοῖς τὸν νό|θον ἔχουσιν... ὑπακτικόν... τὸ πέπερι. f. 33^r

ρς'. *"Επίθεμα πρὸς ἀνθρακας, γαγγραΐνας καὶ... χοιράδας καὶ ποδάγρας.*— Λιθαργύρου λίτρ. α', ἐλαίου παλαιοῦ λίτρ. αζ', ἀρσενικοῦ Γ° α', ἔψε τὸ ἔλαιον καὶ τὴν λιθάργυρον ἕως μελιτώδους συστάσεως καὶ ἄρας ἀπὸ τοῦ πυρὸς ἐπίβαλε τὸ ἀρσενικὸν καὶ πάλιν ἐπιθεῖς ἔψε ἕως μέλαν γένηται· καὶ ψύξας καὶ μαλάξας χρῶ, ἐπὶ μὲν χοιράδων ὡς ἔχει, ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων ἀναλύσας μετ' ἐλαίου, ὡς ἔμμοτον γενέσθαι.

ρζ'. *Ῥοικὸν ἐπὶ ἀρχομένης ἔλεφαντιάσεως.*— Νίτρου, θείου ἀπίρου, κηροῦ $\overline{aa}$ Γ° β', πίσης Γ° δ', ἐλαίου, ἐν $\overline{\phi}$ ῥοδοδάφναι ἐψήθησαν λίτρ. α'. Ἐγὼ δὲ τοῦ θείου Γ° ἡμίσι. ἔβαλον καὶ ἀντὶ τῆς πίσης τῆς ὑγρᾶς ξηράν. Χρίσασθαι δὲ τὸ σῶμα ὅλον καὶ αὐτὴν τὴν ὄψιν καὶ ἐν ἡμέραις ι', ὡς ἂν ἀνακαθαρθῆ τὸ σῶμα, ὥστε θαυμάσαι ἡμᾶς. μετὰ δὲ τῶν ἐλκῶν ἐπούλωσιν ἕμιξα πίσης ξηρᾶς Γ° β'.

ρη'. *Πρὸς γοττάραν.*— Λαβίων λινόσπερμον πεφρυγμένον καὶ κοριάνου σπέρμα | καὶ f. 33^r κολοφωνίαν καὶ ὀξίγγιον παλαιὸν καὶ βούτυρον. Τοῦτο δόκιμὸν ἔστιν.

(ρθ') *Πρὸς στείλαι ἔμετον.*— Σμύρναν (?), μαστίχην, διρίαν, καρυόφυλλον μετὰ ὕδατος ψυχροῦ πότιζε. *"Άλλο.* Γύψον μετὰ κρόκου ῥοῦ ἐπίχριε τὸν στόμαχον.

From the heading «ἐκ τῶν Μητροδώρας» one could conjecture, that the authoress has written also some part unknown to us. This may be corroborated by her reference to matter not found in the preserved work.

The short chapters of the gynaecological part gives a brief, but mostly incomplete, exposal of the symptoms of the illnesses under examination; at the most after the title of the chapter, followed only a simple explanation of the pretended useful therapeutical methods, extracts of the well-known ancient greek medicine. But one finds also here and there some rare remarks noting approval of the proposed methods or making certain Metrodora's personal recommendation, or author's, whose the chapter was compilation.

The other parts of the work generally speaking are rather compilations without any originality. Great interest is derived from of this work

¹ τέταρτον ² ALEX. TRALL. Ibid II, 507. ³ Ibid 257.

as it shows its relation to other ancient similar treatises of Greek authors or authoresses and especially to this of Cleopatra, preserved to us in a latin translation, as also remarked by A. Cocchi. But I intend to come back this question later. Besides, the name of Cleopatra is cited in Metrodora's work in chapter νζ' (s. p. 57) under the title: «how to make the face bright», with the explanation that the mentioned mixture was use by Veronica (Cleopatra) the queen of Egypt.

Unfortunately we were ignorant of any detail of Metrodora's life. Her very name Metrodora is her real name or only a simple nickname, in connection to her gynaecological praxis and work (Μήτρα = womb and δῶρα from δωροῦμαι = make a present)!. As concerns the time when she lived, Prof. Dreichgräber cited¹ with a question mark the opinion that she lived to the first century during the Alexander period. To the doubt of this eminent author can also be brought forward some very certain facts from this very work of Metrodora, for instance the mention of Alexander of Tralles, in the margin of Folio 20, and the sentence: «ἐγὼ δὲ τὸ ἄλειμμα αὐτὸ ἐσκεψάμην ποιῆσαι καθάπερ Ἀλέξανδρος ἐχρᾶτο» (I have thought to prepare this ointment, as Alexander used) (s. p. 61, c. κζ'), as well the chapters cited above, taken from his work by word.

From all these facts we conclude that Metrodora was a authoress, who lived after the 6th A. D. century.

ΔΙΚΑΙΟΝ. — Τοπικὰ νομικὰ ἔθιμα Βυτίνης καὶ τῶν περικύριων αὐτῆς καὶ τῆς ἐπαρχίας Τριπόλεως (τῆς Ἀρκαδικῆς) ὑπὸ Νίκου Α. Βέη (Bees).

Ὅπως ἡ Νέα Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ καθ' ὅλου τὰ πατροπαράδοτα ἡμῶν Λαογραφικὰ Μνημεῖα ἀνάγονται κατὰ πολλὰ εἰς τὴν Ἑλληνιστικὴν περίοδον, οὕτω καὶ πολλὰ στοιχεῖα τοῦ καθ' ἡμᾶς ἐθιμογενοῦς δικαίου ἐμφανίζονται ὡσαύτως κατὰ τὴν Ἑλληνιστικὴν περίοδον. Παρὰ δὲ τὰ ἄλλως πως λεγόμενα ἡ Ἑλληνιστικὴ περίοδος δὲν εἶναι περίοδος καταπτώσεως, ἀλλ' ἀποτελεῖ πνευματικῶς καὶ ὕλικῶς κυριώτατον πρόδρομον τοῦ καθ' ὅλου νεωτέρου ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ. Ἡ δὲ σχετικὴ ἔρευνα ἔχει ἀποδείξει, ὅτι τὰ νομικὰ ἔθιμα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, κατὰ παράδοσιν μέχρι σήμερον σωζόμενα, ἀνάγονται ἀκόμη καὶ εἰς χρόνους ἀρχαιοτέρους τῆς Ἑλληνιστικῆς περιόδου.

¹ In Pauly - Wissowa's, Real - encyclopaedia, article Metrodora l. c.